

پایش امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری (۲۳) تابستان ۱۴۰۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شماره مسلسل: ۱۹۶۳۵
کد موضوعی: ۲۲۰

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

تاریخ انتشار:
۱۴۰۲/۱۲/۵

عنوان گزارش:
پایش امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری (۲۳)
تابستان ۱۴۰۲

نام دفتر:
مطالعات اقتصادی
(گروه مطالعات محیط کسب و کار و تنظیم‌گری بخشی)

تهیه و تدوین‌کنندگان:
ایمان تهرانی، امین قنبری

ناظر علمی:
میلاد بیگی

گرافیک و صفحه‌آرایی:
نرجس امیراحمدی

ویراستار ادبی:
شیوا امین‌اسکندری

واژه‌های کلیدی:
۱. امنیت سرمایه‌گذاری
۲. محیط کسب و کار
۳. حقوق مالکیت
۴. شفافیت
۵. فعالان اقتصادی

فهرست مطالب

۷.....	چکیده
۸.....	خلاصه مدیریتی
۱۰.....	۱. مقدمه: روش‌شناسی
۱۱.....	۲. شاخص کلی امنیت سرمایه‌گذاری در ایران
۱۵.....	۳. نتایج پژوهش براساس نماگرهای امنیت سرمایه‌گذاری
۲۳.....	۴. بررسی مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری در تابستان سال ۱۴۰۲
۲۸.....	۵. نتیجه‌گیری و پیشنهادها
۳۰.....	پیوست
۳۲.....	منابع و مأخذ

فهرست نمودارها

۱۴.....	نمودار ۱. روند تغییرات شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری طی ۲۳ فصل گذشته (زمستان ۱۳۹۶ تا تابستان ۱۴۰۲)
۲۴.....	نمودار ۲. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران برحسب مؤلفه‌های آماری در تابستان ۱۴۰۲ (۱۰ بدترین ارزیابی)
۲۵.....	نمودار ۳. ارزیابی فعالان اقتصادی از ۲۱ مؤلفه پیمایشی امنیت سرمایه‌گذاری در تابستان ۱۴۰۲ (۱۰ بدترین ارزیابی)

فهرست جداول

جدول ۱. رتبه‌بندی استان‌ها از نظر شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری در پایش تابستان ۱۴۰۲ و مقایسه آن با دو فصل گذشته.....	۱۲
جدول ۲. نماگرهای امنیت سرمایه‌گذاری به ترتیب ارزیابی در تابستان ۱۴۰۲ و مقایسه آنها در فصول گذشته.....	۱۵
جدول ۳. رتبه استان‌ها براساس نماگر «عملکرد دولت» در تابستان ۱۴۰۲.....	۱۶
جدول ۴. رتبه استان‌ها براساس نماگر «ثبات اقتصاد کلان» در تابستان ۱۴۰۲.....	۱۷
جدول ۵. رتبه استان‌ها در نماگر «فرهنگ وفای به عهد و صداقت و درستی» در تابستان ۱۴۰۲.....	۱۸
جدول ۶. رتبه استان‌ها براساس نماگر «تعریف و تضمین حقوق مالکیت» در تابستان ۱۴۰۲.....	۱۹
جدول ۷. رتبه استان‌ها براساس نماگر «ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی» در تابستان ۱۴۰۲.....	۲۰
جدول ۸. رتبه استان‌ها براساس نماگر «شفافیت و سلامت اداری» در تابستان ۱۴۰۲.....	۲۱
جدول ۹. رتبه استان‌ها براساس نماگر «مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض» در تابستان ۱۴۰۲.....	۲۲
جدول ۱۰. ارزیابی ۱۷ مؤلفه آماری امنیت سرمایه‌گذاری در تابستان ۱۴۰۲.....	۲۴
جدول ۱۱. ارزیابی فعالان اقتصادی از ۲۱ مؤلفه پیمایشی امنیت سرمایه‌گذاری در تابستان ۱۴۰۲ و مقایسه وضعیت آن با بهار همان سال.....	۲۶
جدول ۱۲. ارزیابی فعالان اقتصادی از امنیت سرمایه‌گذاری در ایران به تفکیک حوزه‌های کاری در مطالعه تابستان ۱۴۰۲.....	۲۷
جدول حجم جامعه و نمونه لازم، تعداد پیامک‌های ارسالی و پاسخ دریافتی به تفکیک استان‌ها در پایش تابستان ۱۴۰۲.....	۳۱

فهرست شکل‌ها

شکل ۱. شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها در تابستان ۱۴۰۲.....	۱۳
شکل ۲. وضعیت نماگر «عملکرد دولت» به تفکیک استان‌ها در تابستان ۱۴۰۲.....	۱۶
شکل ۳. وضعیت نماگر «ثبات اقتصاد کلان» به تفکیک استان‌ها در تابستان ۱۴۰۲.....	۱۷
شکل ۴. وضعیت نماگر «فرهنگ وفای به عهد و صداقت و درستی» به تفکیک استان‌ها در تابستان ۱۴۰۲.....	۱۸
شکل ۵. وضعیت نماگر «تعریف و تضمین حقوق مالکیت» به تفکیک استان‌ها در تابستان ۱۴۰۲.....	۱۹
شکل ۶. وضعیت نماگر «ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی» از شاخص امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها در تابستان ۱۴۰۲.....	۲۰
شکل ۷. وضعیت نماگر «شفافیت و سلامت اداری» به تفکیک استان‌ها در تابستان ۱۴۰۲.....	۲۱
شکل ۸. وضعیت نماگر «مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض» به تفکیک استان‌ها در تابستان ۱۴۰۲.....	۲۲

پایش امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری (۲۳) تابستان ۱۴۰۲

چکیده

گزارش‌های فصلی امنیت سرمایه‌گذاری بر آن است تا با جلب توجه عموم مسئولان کشور به این عامل کلیدی در توسعه اقتصادی (اما مغفول مانده در سیاستگذاری اقتصاد ایران) به گفتمان‌سازی در جهت افزایش امنیت سرمایه‌گذاری و ضمانت‌های اجرایی حقوق مالکیت فعالان اقتصادی ایران و نیز بهبود عینی و واقعی امنیت اقتصادی و فضای سرمایه‌گذاری کمک کند. این گزارش، با استفاده از آمارهای رسمی منتشر شده و در دسترس و نیز ارزیابی^۱ ۷۸۱۲ فعال اقتصادی نمونه از میان فعالان اقتصادی همه استان‌های کشور بوده است. حاصل تحقیق انجام شده، ارزیابی شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در ایران برای فصل تابستان سال ۱۴۰۲ و محاسبه هفت نماگر مربوطه است. براساس محاسبات انجام شده شاخص کل امنیت سرمایه‌گذاری در ایران که با استفاده از دو مجموعه داده‌های پیمایشی و آماری تهیه می‌شود در فصل تابستان سال ۱۴۰۲ کمیته ۵/۶۶ از ۱۰ (بدترین حالت) سنجیده شده و در بهار سال ۱۴۰۲ کمیته آن ۵/۷۳ بوده است. گفتنی است مقدار عددی این شاخص در مطالعه فصل زمستان، پاییز، تابستان و بهار سال ۱۴۰۱ به ترتیب ۶/۱۰، ۶/۸۲، ۶/۸۲ و ۶/۵۱ ارزیابی شده بود که نشان می‌دهد امنیت سرمایه‌گذاری با وجود آنکه در بازه بهار تا پاییز سال ۱۴۰۱ در روند نامناسب شدن قرار گرفته بوده، اما با تثبیت برخی از متغیرها و مثبت‌تر ارزیابی شدن برخی دیگر از مؤلفه‌ها، روند نامناسب شدن آن متوقف و به مقدار زیادی در دو فصل اخیر و سال ۱۴۰۲ به سمت بهتر شدن حرکت کرده است و به‌نوعی شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در بهترین وضعیت خود در چند سال گذشته قرار گرفته است. امید است این روند بهبودی شاخص امنیت سرمایه‌گذاری با تثبیت و مناسب شدن اکثر مؤلفه‌های آن و بهبود عملکرد و سیاست‌های دستگاه‌های مسئول ادامه‌دار باشد.

۱. مشارکت فعالان کسب و کار خوشبختانه در این پایش نسبت به دوره قبل با افزایش ۲۱۹۰ نفری مواجه شده است، اما براساس معیار اطمینان حداکثری که برای این کار در نظر گرفته شده باید تعداد پاسخنامه‌های واصله در این پیمایش به حدنصاب کاملی (بالغ بر ۸۰۳۵ پاسخنامه صحیح و براساس سطح اطمینان آماری ۹۵ درصدی) برای کل کشور برسد تا براساس آن، بتوان نتایج این مطالعه را به کل فعالان اقتصادی تعمیم داد و روند تغییرات استانی را با قاطعیت مقایسه کرد؛ اما ملاحظه می‌شود با توجه به اینکه حدنصاب آماری برای معدودی از استان‌ها حاصل نشده، بنابراین استنتاج و تحلیل قطعی از یافته‌های این پایش تا زمان دستیابی سطح اطمینان آماری حداکثری و آن هم برای آن دسته از استان‌ها باید با احتیاط و دقت صورت گیرد.

بیان مسئله

گزارش حاضر، بیست و سومین سنجش پی‌درپی و فصلی «شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در ایران» است. این گزارش، با استفاده از آمارهای رسمی منتشر شده و در دسترس و نیز ارزیابی^۱ ۷۸۱۲ فعال اقتصادی نمونه از میان فعالان اقتصادی همه استان‌های کشور بوده است که وضعیت امنیت سرمایه‌گذاری در تابستان سال ۱۴۰۲ را با ۳۸ مؤلفه، هفت‌نماگر به تفکیک ۳۱ استان و ۹ حوزه کسب و کار نشان می‌دهد. شاخص کل امنیت سرمایه‌گذاری در ایران که با استفاده از دو مجموعه داده‌های پیمایشی و آماری تهیه می‌شود در تابستان سال ۱۴۰۲ کمیته ۵/۶۶ از ۱۰ (بدترین حالت) سنجیده شده است. مقدار عددی این شاخص در مطالعه فصل قبل (بهار ۱۴۰۲) ۵/۷۳^۲، در فصل زمستان سال ۱۴۰۱ ۶/۱۰ و در هر دو فصل قبل تر (پاییز و تابستان سال ۱۴۰۱)، ۶/۸۲^۳ بوده که نشان می‌دهد کمیته عددی امنیت سرمایه‌گذاری در تابستان سال ۱۴۰۲ نسبت به فصول قبل از آن، با توجه به ارزیابی فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده در فصل تابستان، به مقدار چشمگیری مناسب‌تر ارزیابی شده است. البته باید توجه داشت که عامل اصلی روند بهبودی شاخص امنیت سرمایه‌گذاری، به میزان زیادی مناسب‌تر شدن مؤلفه‌های پیمایشی از سوی فعالان مشارکت‌کننده در پایش بوده است؛ البته با وجود آنکه در بهار و تابستان سال ۱۴۰۲ با نوسانات شدید نرخ ارز در بازه زمانی سنجش، مواجه نبوده‌ایم و شاخص تورم مصرف‌کننده نیز چندان دچار افزایش نبوده است لذا مؤلفه‌های آماری نیز در ادامه بهار سال ۱۴۰۲، در تابستان نیز با کمیته عددی ۳/۹۳ وضعیت مناسب‌تری نسبت به بهار (۴/۱۹) از خود نشان داده‌اند، به نحوی که نهایتاً شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در این فصل مناسب‌ترین وضعیت را از ابتدای شروع سنجش این شاخص از خود بروز داده است.

یافته‌های کلیدی

براساس ارزیابی صورت گرفته در پیمایش فصلی تابستان سال ۱۴۰۲ و مقایسه آن با بهار همان سال، نامناسب‌ترین و مناسب‌ترین مؤلفه‌های ارزیابی شده از امنیت سرمایه‌گذاری به شرح زیر است:

۱. در تابستان سال ۱۴۰۲ خوشبختانه باروند افزایشی مشارکت‌کنندگان در پایش و به تعداد بیشتری از پرسشنامه‌های صحیح پر شده نسبت به فصل گذشته مواجه بوده‌ایم. هر چند نسبت به حدایدهال خود در خصوص برخی از استان‌ها با کفایت آماری لازم حدنصاب ۲۶۰ نفر پاسخ‌دهنده برای هر استان به تنهایی حاصل نشده است. آماروند رو به رشد مشارکت‌کنندگان امیدوارکننده و به میزان چشمگیری قابل قبول است.

۲. ایمان‌تهرانی و امین‌قنبری، گزارش پایش امنیت سرمایه‌گذاری (۲۲) بهار ۱۴۰۲ به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۹۳۶۶، آبان‌ماه ۱۴۰۲.

۳. ایمان‌تهرانی و امین‌قنبری، گزارش پایش امنیت سرمایه‌گذاری (۲۱) زمستان ۱۴۰۱ به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۹۲۶۳، شهریورماه ۱۴۰۲.

۴. ایمان‌تهرانی و امین‌قنبری، گزارش پایش امنیت سرمایه‌گذاری (۲۰) پاییز ۱۴۰۱ به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۹۲۲۵، شهریورماه ۱۴۰۲.

بهار سال ۱۴۰۱				تابستان سال ۱۴۰۲			
ردیف	نامناسب‌ترین مؤلفه‌ها	کمیت	ردیف	نامناسب‌ترین مؤلفه‌ها	کمیت	ردیف	نامناسب‌ترین مؤلفه‌ها
۱	میزان حمایت مسئولان استانی از داوطلبان سرمایه‌گذاری	۷/۸۷	۱	میزان حمایت مسئولان استانی از داوطلبان سرمایه‌گذاری	۷/۷۹	۱	میزان حمایت مسئولان استانی از داوطلبان سرمایه‌گذاری
۲	عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده	۷/۶۹	۲	عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده	۷/۶۱	۲	عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده
۳	ثبات یا قابل پیش‌بینی بودن تصمیمات مسئولان استانی یا محلی	۷/۵۴	۳	ثبات یا قابل پیش‌بینی بودن تصمیمات مسئولان استانی یا محلی	۷/۴۹	۳	ثبات یا قابل پیش‌بینی بودن تصمیمات مسئولان استانی یا محلی
ردیف	نامناسب‌ترین مؤلفه‌ها	کمیت	ردیف	نامناسب‌ترین مؤلفه‌ها	کمیت	ردیف	نامناسب‌ترین مؤلفه‌ها
۱	ثبات قوانین و مقررات	۴/۷۵	۱	ثبات قوانین و مقررات	۴/۶۶	۱	ثبات قوانین و مقررات
۲	سرقت مالی (پول نقد، کالا و تجهیزات)	۴/۸۵	۲	سرقت مالی (پول نقد، کالا و تجهیزات)	۴/۹۰	۲	سرقت مالی (پول نقد، کالا و تجهیزات)
۳	میزان وفای به عهد در اجرای قرارداد کتبی یا شفاهی در بازار	۴/۹۷	۳	میزان وفای به عهد در اجرای قرارداد کتبی یا شفاهی در بازار	۴/۹۵	۳	میزان وفای به عهد در اجرای قرارداد کتبی یا شفاهی در بازار

با توجه به بررسی‌های به عمل آمده ملاحظه می‌شود همچنان در سه مؤلفه‌ای که در میان نامناسب‌ترین مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری قرار دارد، همانند پایش‌های قبلی مؤلفه «عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده» دیده می‌شود و در جایگاه دوم است، در این میان برای دومین بار طی چند پایش گذشته مؤلفه «میزان حمایت مسئولان استانی از داوطلبان سرمایه‌گذاری» در جایگاه اولین مؤلفه نامناسب مورد ارزیابی قرار گرفته است. گفتنی است این مؤلفه در پایش گذشته برای اولین بار در جایگاه اولین مؤلفه نامناسب قرار گرفته بود لذا با اطمینان می‌توان بیان کرد که در سه فصل گذشته وضعیت این مؤلفه به سمت نامناسب‌تر شدن رفته است. با بررسی دقیق این وضعیت می‌توان بیان داشت که شاید علت این امر با وجود ثبات در کشور در اکثر متغیرهای مورد سنجش در شش ماهه گذشته، احتمال ورود سرمایه‌گذاران جدید یا افزایش سرمایه‌گذاری در پروژه‌های گذشته و بهره‌گیری از ظرفیت تولید افزایش یافته و نتیجتاً توجه فعالان کسب و کار به این مؤلفه نسبت به گذشته افزایش چشمگیری داشته است، از همین رو با اهمیت و دقت بیشتری توسط ایشان مورد ارزیابی و سنجش قرار گرفته است لذا با توجه به نامناسب شدن متوالی ارزیابی این مؤلفه از ابتدای سال ۱۴۰۲ ضروری است که توجه به متغیر کلیدی و مهم «میزان حمایت مسئولان استانی از داوطلبان سرمایه‌گذاری» برای همه مسئولان در اولویت قرار گیرد و بررسی دقیقی انجام پذیرد که عوامل انگیزشی جهت افزایش سرمایه‌گذاری در اقتصاد ایران شامل چه مواردی است و راه‌های افزایش آن در اولویت اجرایی و تقنین قرار گیرد.

براساس یافته‌های این گزارش، پس از تلفیق داده‌های آماری و یافته‌های پیمایشی، به ترتیب استان‌های کهگیلویه و بویراحمد، تهران و چهارمحال و بختیاری نامناسب‌ترین و استان‌های هرمزگان، گلستان و خراسان شمالی مناسب‌ترین وضعیت را از دیدگاه فعالان کسب و کار از منظر شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در تابستان سال ۱۴۰۲ کسب کرده‌اند. در حالی که در پایش بهار سال ۱۴۰۲ نامناسب‌ترین استان‌ها چهارمحال و بختیاری، کهگیلویه و بویراحمد و خوزستان و مناسب‌ترین استان‌ها نیز هرمزگان، گلستان و خراسان شمالی بوده‌اند. براساس نتایج این مطالعه، از بین ۹ حوزه فعالیت اقتصادی مورد سنجش در این پایش، فعالان اقتصادی در حوزه کاری «نفت خام و گاز طبیعی، تأمین آب، برق و گاز» نامناسب‌ترین حوزه کاری ارزیابی شده است. و حوزه کاری «ارتباطات، توزیع و ... (حمل و نقل، انبارداری، عمده‌فروشی و خرده‌فروشی)» در جایگاه دومین حوزه نامناسب قرار گرفته است در حالی که در پایش فصل بهار سال ۱۴۰۲ این حوزه نامناسب‌ترین وضعیت را در میان تمام حوزه‌های کاری به خود اختصاص داده بود. به عبارتی نامناسب ارزیابی شدن این دو حوزه در دو فصل اخیر نیازمند بررسی دقیق‌تر علت‌ها و دلایل ذیل آنها دارد. از طرفی در تابستان سال ۱۴۰۲ همانند فصل گذشته مناسب‌ترین ارزیابی در میان ۹ حوزه کاری رانیز فعالان حوزه کاری «معدن به جز نفت و گاز» و حوزه کاری «هتل، رستوران، تهیه و توزیع غذا» به خود اختصاص داده‌اند.

پیشنهاد راهکارهای تقنینی، نظارتی یا سیاستی

این گزارش بر آن است تا با تهیه گزارش‌های فصلی ارزیابی‌کننده، شرایط پایش امنیت سرمایه‌گذاری در استان‌های کشور را نشان دهد. از این رو با وجود اینکه دارای پیشنهاد سیاستی مشخص نیست اما ذکر این نکته ضروری است که در پایش تابستان سال ۱۴۰۲ وضعیت شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در ادامه فصل گذشته روند رو به بهبودی داشته است. البته مقایسه سنوات گذشته همواره نشان می‌دهد که شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در این دو فصل مناسب‌ترین وضعیت را در میان فصول سال از خود بروز می‌داده است. انتظار است با تداوم تهیه و انتشار گزارش‌های فصلی امنیت سرمایه‌گذاری، توجه و حساسیت عموم مسئولان کشور به این عامل کلیدی سرمایه‌گذاری و رشد اقتصادی اما مغفول مانده در سیاستگذاری اقتصاد ایران جلب شود و این مجموعه گزارش‌های فصلی، به ترویج گفتمان امنیت سرمایه‌گذاری، قانونگذاری بهتر، رعایت قانون، احترام بیشتر به حقوق مالکیت و نیز بهبود عینی و واقعی امنیت اقتصادی و فضای سرمایه‌گذاری در ایران کمک کند. علاوه بر این موارد، امید است با انجام مستمر این ارزیابی و انتشار نتایج آن، مسئولان اجرایی کشوری و استانی در قبال فعالان اقتصادی، متعهدتر و مسئولیت‌پذیرتر شده و قوای مقننه و قضائیه نیز در ایجاد بستر امن و رقابتی برای سرمایه‌گذاری و تولید در ایران بیشتر و مؤثرتر بکوشند.

۱. مقدمه: روش‌شناسی^۱

گزارش حاضر، بیست‌وسومین گزارش مستمر فصلی است که با ابزار پرسشنامه و براساس ترکیبی از «ادراک‌سنجی» فعالان اقتصادی سراسر کشور از وضعیت ۲۴ مؤلفه پیمایشی (Survey Data) و نیز ۱۷ داده آماری (Hard Data) امنیت سرمایه‌گذاری ایران در دوره سه ماهه تابستان سال ۱۴۰۲ تهیه شده است. این گزارش، با روش‌های پیمایشی و آماری، نماگرها و مؤلفه‌های مؤثر در سرمایه‌گذاری را در استان‌ها و بخش‌های اقتصادی ایران ارزیابی کرده و با تلفیق آنها به روش علمی، «شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری در ایران» مربوط به فصل تابستان سال ۱۴۰۲ را ارائه داده است.^۲ پرسشنامه پژوهش حاضر، به صورت الکترونیکی^۳ و شامل ۲۱ پرسش ثابت برای سنجش ادراک و احساس فعالان اقتصادی از وضعیت امنیت سرمایه‌گذاری به صورت کیفی و طیف (گزینه‌های) پنج‌گانه «خیلی زیاد، زیاد، تا حدودی، کم و خیلی کم» طراحی شده است. در پرسشنامه و ارزیابی پایش امنیت سرمایه‌گذاری، ارزیابی بین صفر و ۱۰ انجام می‌شود. به طوری که ۱۰ نامناسب‌ترین (بدترین) و صفر مناسب‌ترین (بهترین) ارزیابی است و در نهایت شاخص هر چه به صفر نزدیک‌تر باشد، مناسب‌تر (بهتر) ارزیابی و تلقی می‌شود. در عین حال از ابتدای سال ۱۴۰۱ سه پرسش جدید^۴ در خصوص تغییرات برخی مقررات تا چه حد بر کسب و کار شما تأثیر گذاشته است؟ در فصل (تابستان) ۱۴۰۲ تغییر قوانین و مقررات صادراتی تا چه حد بر کسب و کار شما تأثیر گذاشته است؟ در فصل (تابستان) ۱۴۰۲ تغییر قوانین و مقررات وارداتی تا چه حد بر کسب و کار شما تأثیر گذاشته است؟ در فصل (تابستان) ۱۴۰۲ قیمت‌گذاری دستوری از سوی نهادهای مرجع قیمت‌گذاری تا چه حد بر کسب و کار شما تأثیر گذاشته است؟ با توجه به اینکه در پنج پایش متوالی این سه مؤلفه جدید مورد سنجش قرار گرفته است لذا تحلیلی از روند آنها در این گزارش نیز فراهم شده است که در ادامه بیان می‌شود.

۱. برای مطالعه بیشتر رجوع شود به: مرکز پژوهش‌های مجلس، سنجش امنیت سرمایه‌گذاری در ایران، چارچوب مفهومی، روش، شاخص و نماگرها به شماره مسلسل و همچنین آخرین گزارش با عنوان «پایش امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری ۱۶ پاییز ۱۴۰۰، خردادماه ۱۴۰۱، شماره مسلسل ۱۸۲۶۶».

۲. به جهت لزوم رعایت اختصار، تصمیم بر آن شد که از این به بعد، روش‌شناسی گزارش، پرسشنامه و مقررات پیمایش، جامعه انتخاب نمونه و حجم نمونه‌ها و میزان درصد نمونه‌های تحقق یافته در هر استان، در متن اصلی گزارش درج نشوند؛ موارد فوق‌الذکر در پیوست و متون گزارش‌های قبلی قابل مطالعه است. ۳. سؤال‌های پرسشنامه در آدرس www.rcmajlisform.ir و از طریق ارسال لینک اختصاصی با پیامک و در قالب اپلیکیشن بله برای جامعه آماری در دسترس است.

۴. تصمیم بر آن است تا متناسب با تحولات جامعه در هر فصل چند سؤال جدید انتخاب و مورد سنجش فعالان اقتصادی قرار گیرد و تحلیلی مجزا برای آنها در یک دوره حداقل یک‌ساله انجام پذیرد که اولین تحلیل در گزارش پایش امنیت سرمایه‌گذاری سال ۱۴۰۱ به زودی منتشر خواهد شد.

یکی از مهم‌ترین محدودیت‌های این پژوهش، دسترسی به فهرست اعضای نمونه آماری تعیین شده (فعالان اقتصادی سراسر کشور) و نیز قانع و راضی کردن آنها به تکمیل پرسشنامه این پژوهش بوده است؛ گفتنی است که باید به‌طور متوسط از هر استان ۲۶۰ پرسشنامه تکمیل و تحویل داده شود. گفتنی است برای تابستان سال ۱۴۰۲ بالغ بر ۷۸۱۲ پرسشنامه قابل قبول واصل شده بود. هر چند خوشبختانه برای پایش تابستان مجدداً روند افزایش نمونه‌ها تا حدود زیادی حاصل شد اما به‌رغم تمام تلاش‌های تیم پایش، با استانداردها و انتظارات برای برخی از استان‌ها قدری فاصله وجود دارد به‌نحوی که برای فصل تابستان سال ۱۴۰۲ استان‌های سیستان و بلوچستان، چهارمحال و بختیاری، خراسان شمالی، سمنان و هرمزگان (بالای ۵۰ درصد و زیر ۷۰ درصد مشارکت جامعه آماری) کمترین میزان مشارکت ثبت شده و خوشبختانه برای سایر استان‌ها به‌نحو قابل قبول بالای ۸۰ درصد مشارکت جامعه آماری تا صد درصد محقق شده است. بنابراین براساس روش آماری مورد استفاده، برای تعمیم نتایج پژوهش در همه استان‌ها (به‌کل جامعه) باید با احتیاط عمل کرد. امید است با تغییر وضعیت و تثبیت شرایط کشور در پایش‌های آتی، اقبال فعالان کسب و کار به مشارکت در نظرسنجی‌های پایش امنیت با حداکثر مشارکت فعال اکثر واجدان شرایط در تمامی ۳۱ استان کشور بتوان نتایج قابل قبول‌تر کارشناسی و قابل تعمیم به کل استان‌ها را به‌دست آورد.

۲. شاخص کلی امنیت سرمایه‌گذاری در ایران

پس از استخراج مؤلفه‌های پیمایشی و آماری، اکنون با تلفیق این مؤلفه‌ها، شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری در تابستان سال ۱۴۰۲ ارائه می‌شود. براساس پژوهش پشتیبان گزارش حاضر،^۱ شاخص امنیت سرمایه‌گذاری، با محاسبه میانگین وزنی مؤلفه‌های پیمایشی و آماری با نسبت ۸۰ به ۲۰ استخراج می‌شود که بر این اساس، شاخص کل امنیت سرمایه‌گذاری برای فصل تابستان سال ۱۴۰۲ با کمیت ۵/۶۶ از مناسب‌تر شدن وضعیت شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در ادامه روند بهار همان سال حکایت می‌کند. در فصل بهار با کمیت ۵/۷۳ شاخص امنیت سرمایه‌گذاری مناسب‌ترین وضعیت را طی چند دوره تا آن زمان از خود نشان داده بود و در فصل زمستان سال ۱۴۰۱ با کمیت ۶/۱۰ نشان از مناسب‌تر شدن وضعیت آن داشته است. در صورتی که برای فصل پاییز سال ۱۴۰۱ همانند فصل تابستان سال ۱۴۰۱ با کمیت ۶/۸۲ به‌دست آمده بوده و برای فصل بهار سال ۱۴۰۱ با کمیت عددی ۶/۵۱ محاسبه شده بود. به عبارتی وضعیت شاخص امنیت سرمایه‌گذاری بعد از فصل پاییز سال ۱۴۰۱ تاکنون فصل به فصل به سمت مناسب شدن تغییر وضعیت داده و شاخص امنیت سرمایه‌گذاری به میزان چشمگیری مناسب‌تر شده است و این روند خوشبختانه ادامه‌دار بوده است. جدول ۱ وضعیت شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری (به تفکیک مؤلفه‌های پیمایشی و آماری) در تابستان سال ۱۴۰۲ را به تفکیک استان‌ها نشان می‌دهد.

۱. مرکز پژوهش‌های مجلس، سنجش امنیت سرمایه‌گذاری در ایران، چارچوب مفهومی، روش، شاخص و نماگرها به شماره مسلسل ۱۵۸۵۲.

جدول ۱. رتبه‌بندی استان‌ها از نظر شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری در پایش تابستان ۱۴۰۲ و مقایسه آن با دو فصل گذشته

ردیف	استان / شاخص	شاخص امنیت سرمایه‌گذاری		
		تابستان ۱۴۰۲	بهار ۱۴۰۲	زمستان ۱۴۰۱
۱	هرمزگان	۵/۱۴	۵/۱۰	۵/۵۴
۲	گلستان	۵/۲۳	۵/۴۴	۵/۹۴
۳	خراسان شمالی	۵/۳۷	۵/۴۴	۵/۹۲
۴	کرمان	۵/۴۰	۵/۵۰	۵/۸۳
۵	سمنان	۵/۴۲	۵/۵۳	۵/۷۵
۶	خراسان جنوبی	۵/۴۵	۵/۶۵	۵/۸۷
۷	آذربایجان غربی	۵/۴۶	۵/۵۰	۵/۸۳
۸	مازندران	۵/۴۸	۵/۵۷	۵/۸۱
۹	فارس	۵/۵۲	۵/۶۲	۵/۸۷
۱۰	کرمانشاه	۵/۵۶	۵/۶۶	۶/۴۰
۱۱	مرکزی	۵/۵۸	۵/۷۸	۶/۰۷
۱۲	خراسان رضوی	۵/۶۰	۵/۷۳	۶/۱۲
۱۳	یزد	۵/۶۱	۵/۵۸	۵/۹۴
۱۴	همدان	۵/۶۴	۵/۷۴	۶/۱۰
۱۵	زنجان	۵/۶۴	۵/۵۴	۶/۰۶
۱۶	بوشهر	۵/۶۹	۵/۷۸	۵/۸۴
۱۷	البرز	۵/۷۰	۵/۷۸	۶/۱۵
۱۸	سیستان و بلوچستان	۵/۷۱	۵/۶۶	۶/۲۸
۱۹	کردستان	۵/۷۱	۵/۶۹	۶/۲۶
۲۰	قزوین	۵/۷۳	۵/۸۰	۶/۱۶
۲۱	گیلان	۵/۷۷	۵/۸۵	۶/۲۸
۲۲	اصفهان	۵/۷۸	۵/۸۸	۶/۲۵
۲۳	اردبیل	۵/۸۰	۵/۸۲	۶/۲۰
۲۴	قم	۵/۸۱	۵/۹۴	۶/۱۳
۲۵	ایلام	۵/۸۶	۶/۰۰	۶/۳۴
۲۶	خوزستان	۵/۸۷	۶/۰۶	۶/۴۶
۲۷	آذربایجان شرقی	۵/۸۹	۵/۷۸	۶/۱۳
۲۸	لرستان	۵/۹۳	۵/۹۲	۶/۲۳
۲۹	چهارمحال و بختیاری	۵/۹۴	۶/۱۷	۶/۵۷
۳۰	تهران	۶/۰۸	۶/۰۴	۶/۴۲
۳۱	کهگیلویه و بویراحمد	۶/۱۷	۶/۱۶	۶/۳۵
	میانگین	۵/۶۶	۵/۷۳	۶/۱۰

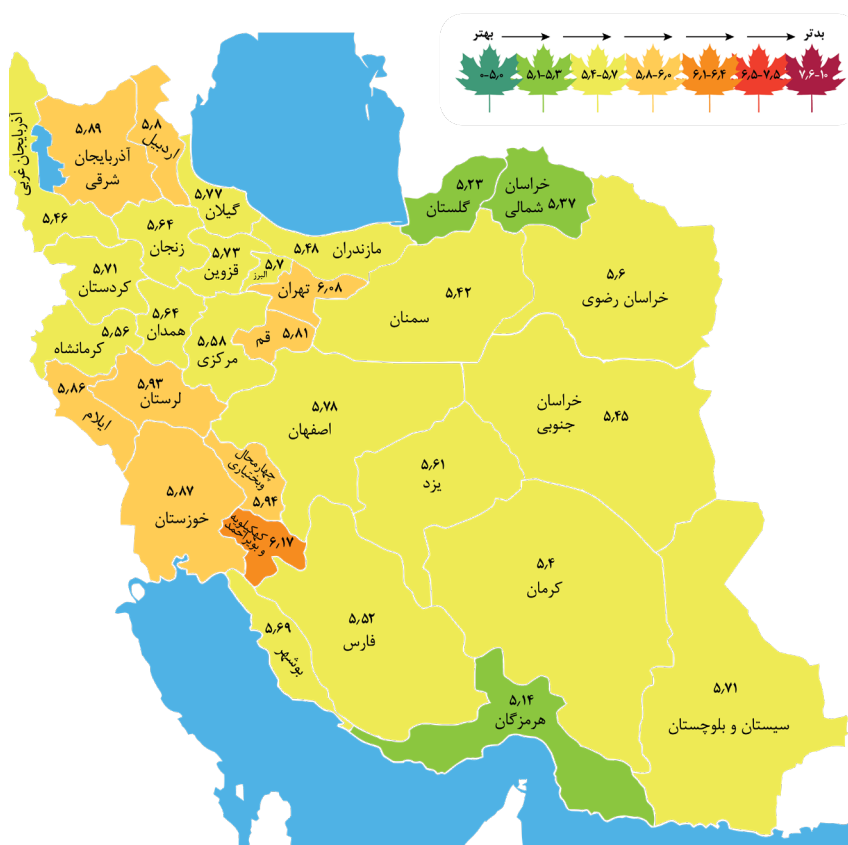
توضیح: شاخص تلفیقی امنیت سرمایه‌گذاری میانگین وزنی دو بخش پیمایشی با وزن ۰/۸ و آماری با وزن ۰/۲ است. رتبه استان‌ها بر اساس شاخص تلفیقی تابستان ۱۴۰۲ از نامناسب‌ترین به مناسب‌ترین مرتب شده است.

جدول ۱ نشان می‌دهد براساس فروض و تعاریف این پژوهش، مناسب‌ترین استان‌ها از نظر فعالان کسب و کار در خصوص امنیت سرمایه‌گذاری برای پایش تابستان سال ۱۴۰۲ به ترتیب استان‌های هرمزگان، گلستان و خراسان شمالی بوده‌اند، در حالی که در پایش بهار سال ۱۴۰۲ نیز همین استان‌ها در جایگاه مناسب‌ترین‌ها قرار داشته‌اند.

در این میان برای پایش بهار سال ۱۴۰۲ به ترتیب استان‌های کهگیلویه و بویراحمد، تهران و چهارمحال و بختیاری، به‌عنوان نامناسب‌ترین استان‌ها از نظر امنیت سرمایه‌گذاری شناسایی شده‌اند در حالی که در پایش مربوط به فصل پایش بهار سال ۱۴۰۲ به ترتیب استان‌های چهارمحال و بختیاری، کهگیلویه و بویراحمد و خوزستان در این جایگاه قرار داشتند.

دقت در جدول ۱ و مقایسه آن در پایش‌های مختلف نشان می‌دهد که تکرار شونده‌گی برخی استان‌ها از نظر مناسب بودن یا نامناسب بودن وضعیت امنیت سرمایه‌گذاری حائز اهمیت بوده و می‌تواند دلالت‌هایی برای مقامات استانی داشته باشد. به عبارتی در صورتی که کفایت آماری لازم در پایش‌ها از نظر تعداد مشارکت‌کننده حاصل شود، اگر استان‌هایی به تناوب و با تکرار از مناسب‌ترین‌ها یا نامناسب‌ترین‌ها از حیث شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در رتبه‌بندی استانی قرار گیرند به بررسی و مطالعات درون استانی ویژه نیاز خواهند داشت. از طرفی برای مقامات استانی تغییر رتبه آن استان از نظر شاخص امنیت سرمایه‌گذاری می‌تواند این پیام را داشته باشد که به چه علت و با تغییر چه مؤلفه‌هایی وضعیت شاخص امنیت سرمایه‌گذاری استان‌شان تغییر کرده است. بر همین اساس تکرار متناوب استان‌های چهارمحال و بختیاری، تهران، خوزستان و کهگیلویه و بویراحمد به‌عنوان نامناسب‌ترین استان‌ها از منظر شاخص امنیت سرمایه‌گذاری نشان‌دهنده وضعیت نامناسب این استان‌ها از منظر مؤلفه‌های مربوطه است و قطعاً نیازمند انجام اقدام‌های عاجل اصلاح‌کننده روندهای مربوط به افزایش امنیت سرمایه‌گذاری در استان‌های مورد نظر از سوی مقامات مسئول و مقامات استانی است. و از طرفی تکرار شونده‌گی استان‌های هرمزگان، گلستان و خراسان شمالی به‌عنوان مناسب‌ترین استان‌ها از منظر مؤلفه‌های شاخص امنیت سرمایه‌گذاری می‌تواند برای مقامات سایر استان‌ها نیز قابل توجه و با اهمیت باشد که چرا این استان‌ها در چند فصل اخیر به‌عنوان مناسب‌ترین‌ها ارزیابی می‌شوند. پیشنهاد می‌شود در راستای ایجاد بستر مناسب برای توجه لازم به شاخص امنیت سرمایه‌گذاری از این به بعد شاخص امنیت سرمایه‌گذاری به‌عنوان یکی از شاخص‌های ارزیابی میزان اثرگذاری مقامات استانی در هفته دولت مورد ارزیابی استان‌های برتر شناخته شود.

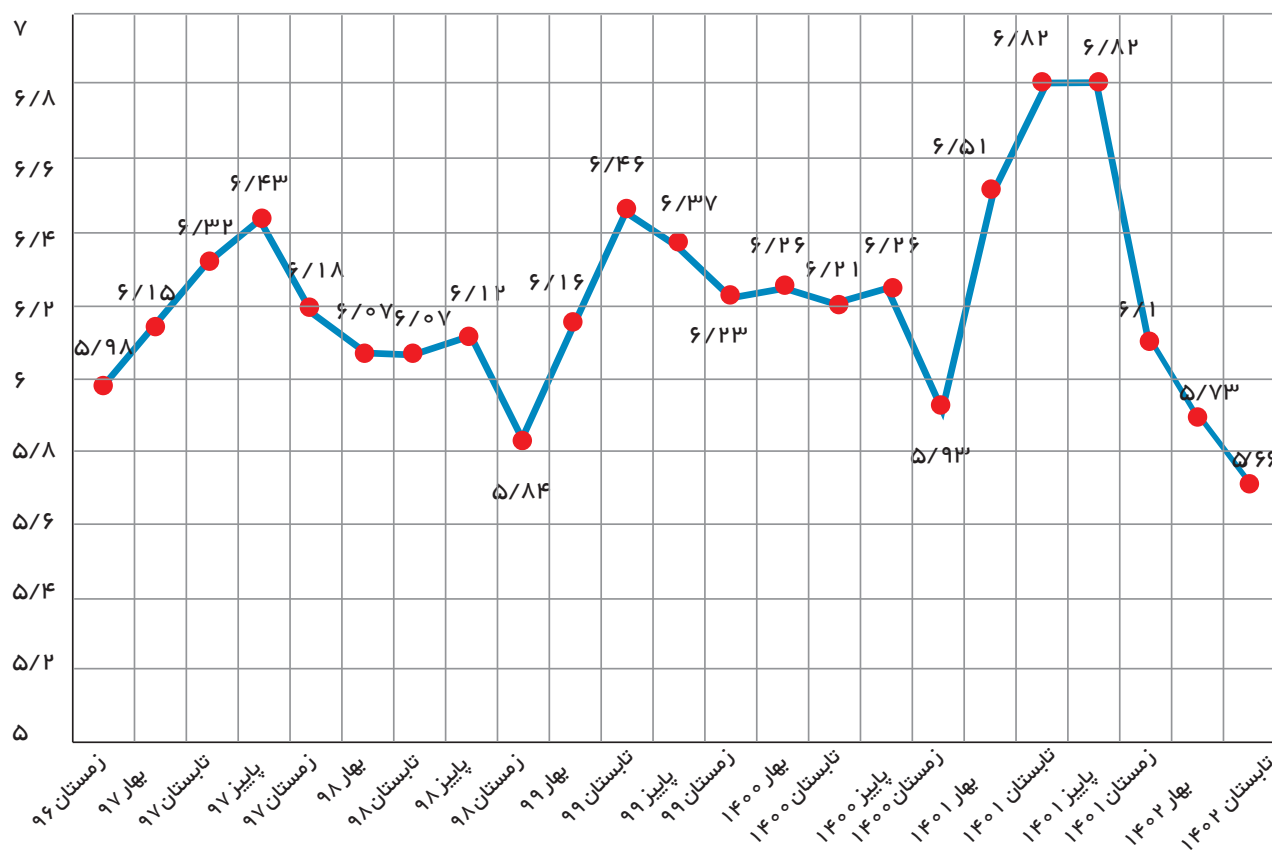
شکل ۱. شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها در تابستان ۱۴۰۲

نمودار ۱ روند شاخص امنیت سرمایه‌گذاری طی ۲۳ فصل گذشته را نشان می‌دهد. اوج نمودار (نشان دهنده بدترین و نامناسب‌ترین وضعیت فصل) در پاییز و زمستان سال ۱۴۰۱ و تابستان سال ۱۳۹۹ و مناسب‌ترین و بهترین وضعیت مربوط به فصل تابستان سال ۱۴۰۲، زمستان سال ۱۳۹۸ و زمستان سال ۱۴۰۰ بوده است.

نمودار ۱. روند تغییرات شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری طی ۲۳ فصل گذشته (زمستان ۱۳۹۶ تا تابستان ۱۴۰۲)

با مطالعه نمودار ۱ درمی‌یابیم که وضعیت شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در ۲۳ فصل مورد ارزیابی قرار گرفته است که نشان می‌دهد تابستان سال ۱۴۰۲ (با کمیت ۵/۶۶) در مناسب‌ترین حالت قرار داشته و نسبت به دوره‌های گذشته به سمت روندی مناسب در حرکت است. البته تحلیل دقیق این روند نشان‌دهنده این است که ضمن ارزیابی مناسب‌تر فعالان کسب‌وکار مشارکت‌کننده در تابستان سال ۱۴۰۲ از مؤلفه‌های پیمایشی مورد سنجش، وضعیت مؤلفه‌های آماری نیز در این بازه به صورت محسوسی مناسب‌تر شده‌اند که در ادامه گزارش در خصوص برخی دلایل آنها توضیح داده شده است.

۳. نتایج پژوهش براساس نماگرهای امنیت سرمایه‌گذاری

همچنان‌که در بخش‌های پیشین اشاره شد هر شاخص از تعدادی نماگر و هر نماگر از تعدادی مؤلفه تشکیل شده است. در بخش قبل، نتایج پژوهش براساس مؤلفه‌های آماری و پیمایشی ارائه شد. در این بخش نتایج پژوهش براساس نماگرهای هفت‌گانه امنیت سرمایه‌گذاری ارائه می‌شود.

یادآور می‌شود در این پژوهش، هفت نماگر اصلی تشکیل‌دهنده شاخص امنیت سرمایه‌گذاری طبق جدول زیر تعریف شده‌اند و ارزیابی کلی هر نماگر با تلفیق مؤلفه‌های آماری و پیمایشی (به‌صورت تأثیر ۲۰ درصدی مؤلفه‌های آماری و ۸۰ درصدی مؤلفه‌های پیمایشی) به‌ترتیب زیر است:

جدول ۲. نماگرهای امنیت سرمایه‌گذاری به‌ترتیب ارزیابی در تابستان ۱۴۰۲ و مقایسه آنها در فصول گذشته

ردیف	نماگرهای شاخص امنیت سرمایه‌گذاری	تابستان ۱۴۰۲	بهار ۱۴۰۲	زمستان ۱۴۰۱	پاییز ۱۴۰۱	تابستان ۱۴۰۱	میانگین چهار فصل منتهی به تابستان ۱۴۰۲	تغییر تابستان ۱۴۰۲ نسبت به بهار ۱۴۰۲
۱	عملکرد دولت (نامناسب‌ترین بدترین ارزیابی در فصول اخیر)	۶/۵۹	۶/۸۴	۷/۴۵	۸/۲۲	۸/۳۳	۷/۷۱	مناسب‌تر
۲	ثبات اقتصاد کلان	۵/۷۸	۶/۳۶	۵/۹۸	۷/۵۲	۷/۴۲	۶/۸۲	مناسب‌تر
۳	فرهنگ وفای به‌عهد و صداقت و درستی	۵/۶۸	۵/۹۲	۶/۱۰	۶/۶۷	۶/۹۰	۶/۴۰	مناسب‌تر
۴	تعریف و تضمین حقوق مالکیت	۵/۶۵	۶/۰۳	۶/۶۵	۷/۵۰	۷/۳۸	۶/۸۹	مناسب‌تر
۵	ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی	۵/۱۵	۵/۳۸	۵/۹۳	۶/۷۷	۶/۷۸	۶/۲۲	مناسب‌تر
۶	شفافیت و سلامت اداری	۵/۱۲	۵/۳۶	۵/۹۸	۶/۹۵	۶/۸۱	۶/۲۸	مناسب‌تر
۷	مصونیت‌جان و مال شهروندان از تعرض (مناسب‌ترین بهترین ارزیابی در دو فصل اخیر)	۴/۷۱	۴/۸۳	۴/۶۵	۵/۲۳	۵/۰۶	۴/۹۴	مناسب‌تر

توضیح: نمره ۱۰: نامناسب‌ترین ارزیابی.

در جدول ۲ ترتیب نماگرهای هفت‌گانه از نامناسب‌ترین به مناسب‌ترین ارائه شده است. از مقایسه این جدول با مطالعات گذشته درمی‌یابیم که نامناسب‌ترین نماگر در تابستان سال ۱۴۰۲ همانند چند پایش گذشته، همچنان نماگر «عملکرد دولت» بوده است؛ در این میان مناسب‌ترین نماگر در چند پایش اخیر همچنان نماگر «مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض» است. با دقت در ارزیابی‌های صورت گرفته متوجه می‌شویم که در تابستان سال ۱۴۰۲ وضعیت نماگر «ثبات اقتصاد کلان» در جایگاه دومین نماگر نامناسب قرار گرفته است؛ نکته مورد توجه این است که وضعیت مقایسه کلی نماگرها نسبت به پایش‌های گذشته حاکی از این است که همه نماگرها در تابستان سال ۱۴۰۲ نسبت به بهار سال ۱۴۰۲ مناسب‌تر شده‌اند. نتیجه این بهبودی نیز در مناسب شدن شاخص کلی امنیت سرمایه‌گذاری پایش تابستان سال ۱۴۰۲ نسبت به چند سال گذشته حکایت می‌کند.

۳-۱. بررسی وضعیت نماگرهای امنیت سرمایه‌گذاری در ایران به تفکیک استان‌ها

رتبه‌بندی استان‌ها به‌ترتیب هر یک از هفت نماگر امنیت سرمایه‌گذاری برحسب مناسب‌ترین تا نامناسب‌ترین ارزیابی در استان‌ها در هر نماگر، ارائه شده است.

■ نماگر «عملکرد دولت»

نماگر «عملکرد دولت» در تابستان سال ۱۴۰۲ به تفکیک استان‌های کشور در جدول ۳ ارائه شده است. روند مقدار عددی این نماگر در تابستان سال ۱۴۰۲ نشان از بهتر شدن آن نسبت به پایش‌های قبلی دارد، اما با این وجود در میان همه نماگرها همچنان نامناسب‌ترین نماگر در میان هفت نماگر اصلی پایش امنیت سرمایه‌گذاری است.

جدول ۳. رتبه استان‌ها بر اساس نماگر «عملکرد دولت» در تابستان ۱۴۰۲

رتبه	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	رتبه
۱	کردستان	۶/۳۲	۱۱	گلستان	۶/۶۹	۲۳	چهارمحال و بختیاری	۶/۹۷
۲	هرمزگان	۶/۳۵	۱۲	کرمانشاه	۶/۷۵	۲۴	آذربایجان شرقی	۷/۰۰
۳	خراسان شمالی	۶/۳۷	۱۳	اصفهان	۶/۷۵	۲۵	اردبیل	۷/۰۱
۴	یزد	۶/۵۰	۱۴	سمنان	۶/۷۶	۲۶	خراسان جنوبی	۷/۰۲
۵	قم	۶/۵۳	۱۵	خراسان رضوی	۶/۷۸	۲۷	مرکزی	۷/۰۳
۶	مازندران	۶/۵۶	۱۶	آذربایجان غربی	۶/۸۱	۲۸	بوشهر	۷/۰۷
۷	زنجان	۶/۵۹	۱۷	البرز	۶/۸۲	۲۹	سیستان و بلوچستان	۷/۱۷
۸	ایلام	۶/۵۹	۱۸	همدان	۶/۸۳	۳۰	تهران	۷/۲۰
۹	کرمان	۶/۶۲	۱۹	فارس	۶/۸۶	۳۱	لرستان	۷/۲۶
۱۰	قزوین	۶/۶۵	۲۰	گیلان	۶/۹۴		میانگین کشوری	۶/۵۹
۱۱	خوزستان	۶/۶۶	۲۱	کهگیلویه و بویراحمد	۶/۹۴			

شکل ۲. وضعیت نماگر «عملکرد دولت» به تفکیک استان‌ها در تابستان ۱۴۰۲

■ نماگر «ثبات اقتصاد کلان»

نماگر ثبات اقتصاد کلان در تابستان سال ۱۴۰۲ به تفکیک استان‌های کشور در جدول ۴ ارائه شده است. در این گزارش و در این نماگر، استان‌های یزد، مازندران و کرمان نسبت به سایر استان‌ها بهتر و مناسب‌تر ارزیابی شده و استان‌های سیستان و بلوچستان، مرکزی و کردستان نامناسب‌تر از بقیه بوده‌اند. نکته قابل توجه این است که کمیته این نماگر نسبت به پایش قبلی به مقدار چشمگیری مناسب‌تر ارزیابی شده است. به عبارتی وضعیت ثبات اقتصاد کلان در تابستان سال ۱۴۰۲ نسبت به بهار سال ۱۴۰۲ از نظر فعالان مشارکت‌کننده در این پایش مناسب‌تر ارزیابی شده است اما با این وجود چون نسبت به سایر نماگرها همچنان از ارزیابی مطلوبی برخوردار نیست مجدداً در جایگاه دومین نماگر نامناسب قرار گرفته است.

جدول ۴. رتبه استان‌ها بر اساس نماگر «ثبات اقتصاد کلان» در تابستان ۱۴۰۲

ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی
۱	یزد	۵/۰۱	۱۱	بوشهر	۶/۰۴	۲۳	قزوین	۶/۴۰
۲	مازندران	۵/۳۶	۱۲	اردبیل	۶/۰۵	۲۴	خراسان جنوبی	۶/۴۲
۳	کرمان	۵/۴۱	۱۳	اصفهان	۶/۰۵	۲۵	البرز	۶/۵۳
۴	گلستان	۵/۶۱	۱۴	خراسان رضوی	۶/۱۴	۲۶	لرستان	۶/۵۶
۵	تهران	۵/۶۶	۱۵	گیلان	۶/۱۷	۲۷	کرمانشاه	۶/۷۱
۶	سمنان	۵/۷۳	۱۶	آذربایجان غربی	۶/۱۸	۲۸	چهارمحال و بختیاری	۶/۷۲
۷	فارس	۵/۷۷	۱۷	همدان	۶/۲۶	۲۹	کردستان	۶/۸۶
۸	هرمزگان	۵/۸۸	۱۸	ایلام	۶/۲۷	۳۰	مرکزی	۶/۸۸
۹	آذربایجان شرقی	۵/۹۷	۱۹	زنجان	۶/۲۷	۳۱	سیستان و بلوچستان	۶/۹۳
۱۰	خوزستان	۵/۹۸	۲۰	کهگیلویه و بویراحمد	۶/۳۰	میانگین کشوری		
۱۱	قم	۶/۰۱	۲۱	خراسان شمالی	۶/۳۶			

شکل ۲. وضعیت نماگر «ثبات اقتصاد کلان» به تفکیک استان‌ها در تابستان ۱۴۰۲

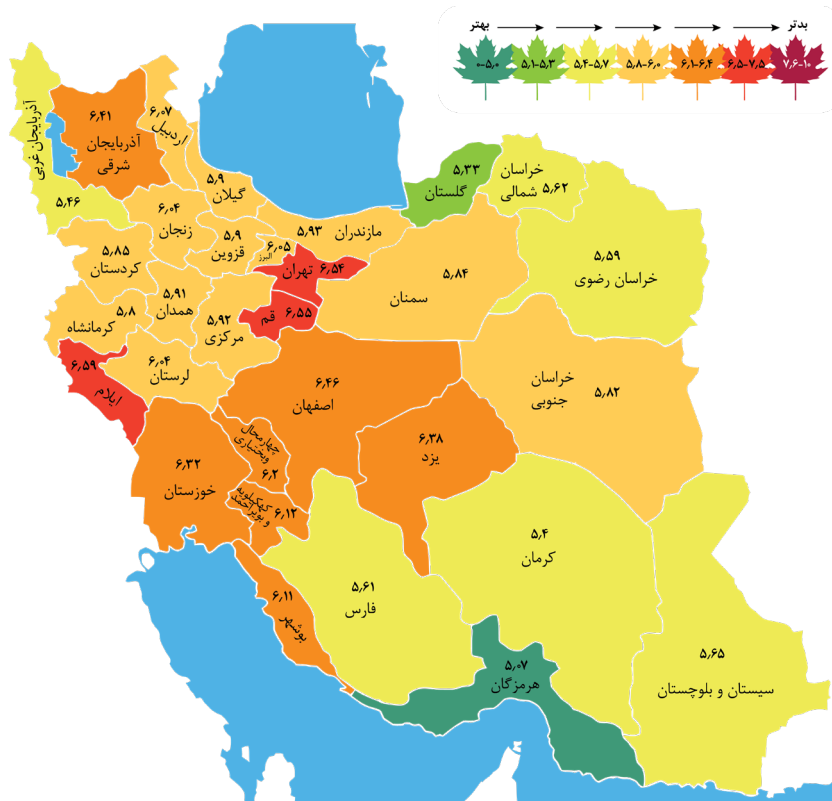
■ نماگر «فرهنگ وفای به عهد و صداقت و درستی»

نماگر فرهنگ وفای به عهد و صداقت و درستی، بیشترین مؤلفه (۹ مؤلفه) را در میان هفت نماگر دیگر دارد که بیش از نیمی از آن مؤلفه‌ها پیمایشی (از سوی فعالان مشارکت کننده در این پایش مورد ارزیابی قرار گرفته است) هستند. این نماگر در تابستان سال ۱۴۰۲، در تبه سوم نامناسب‌ترین نماگرها قرار گرفته هر چند نسبت به پایش‌های قبلی وضعیت مناسب‌تری را از خود نشان داده است. در جدول ۵ وضعیت استان‌ها در این نماگر ارائه شده است.

جدول ۵. تبه استان‌ها در نماگر «فرهنگ وفای به عهد و صداقت و درستی» تابستان ۱۴۰۲

ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان
۱	هرمزگان	۵/۰۷	۱۲	کردستان	۵/۸۵	۲۳	کهگیلویه و بویراحمد
۲	گلستان	۵/۳۳	۱۳	قزوین	۵/۹۰	۲۴	چهارمحال و بختیاری
۳	کرمان	۵/۴۰	۱۴	گیلان	۵/۹۰	۲۵	خوزستان
۴	آذربایجان غربی	۵/۴۶	۱۵	همدان	۵/۹۱	۲۶	یزد
۵	خراسان رضوی	۵/۵۹	۱۶	مرکزی	۵/۹۲	۲۷	آذربایجان شرقی
۶	فارس	۵/۶۱	۱۷	مازندران	۵/۹۳	۲۸	اصفهان
۷	خراسان شمالی	۵/۶۲	۱۸	زنجان	۶/۰۴	۲۹	تهران
۸	سیستان و بلوچستان	۵/۶۵	۱۹	لرستان	۶/۰۴	۳۰	قم
۹	کرمانشاه	۵/۸۰	۲۰	البرز	۶/۰۵	۳۱	ایلام
۱۰	خراسان جنوبی	۵/۸۲	۲۱	اردبیل	۶/۰۷	میانگین کشوری	
۱۱	سمنان	۵/۸۴	۲۲	بوشهر	۶/۱۱		

شکل ۴. وضعیت نماگر «فرهنگ وفای به عهد و صداقت و درستی» به تفکیک استان‌ها در تابستان ۱۴۰۲

نماگر «تعریف و تضمین حقوق مالکیت»

در تابستان سال ۱۴۰۲، این نماگر با عدد ۵/۶۵ از ۱۰ در جایگاه چهارمین نماگر نامناسب قرار گرفته است. در جدول ۶ رتبه‌بندی استان‌ها نمایش داده شده که در آن، استان‌های خراسان جنوبی، ایلام و خراسان شمالی مناسب‌ترین وضعیت و استان‌های تهران، قم و خراسان رضوی نامناسب‌ترین وضعیت را داشته‌اند. وضعیت این نماگر نسبت به پایش بهار سال ۱۴۰۲ به قدری مناسب‌تر شده است که در جایگاه چهارمین نماگر نامناسب قرار گرفته است.

جدول ۶. رتبه استان‌ها بر اساس نماگر «تعریف و تضمین حقوق مالکیت» در تابستان ۱۴۰۲

رتبه	استان	ارزیابی	رتبه	استان	ارزیابی	رتبه	استان	ارزیابی
۱	خراسان جنوبی	۵/۱۵	۱۱	گلستان	۵/۹۲	۲۳	البرز	۶/۲۴
۲	ایلام	۵/۲۵	۱۲	فارس	۶/۰۴	۲۴	کهگیلویه و بویراحمد	۶/۳۶
۳	خراسان شمالی	۵/۳۴	۱۳	همدان	۶/۰۶	۲۵	چهارمحال و بختیاری	۶/۳۶
۴	کرمانشاه	۵/۵۵	۱۴	آذربایجان شرقی	۶/۰۹	۲۶	قزوین	۶/۳۷
۵	هرمزگان	۵/۵۷	۱۵	خوزستان	۶/۱۲	۲۷	گیلان	۶/۳۹
۶	مازندران	۵/۷۹	۱۶	آذربایجان غربی	۶/۱۴	۲۸	اردبیل	۶/۴۰
۷	یزد	۵/۸۰	۱۷	سمنان	۶/۱۴	۲۹	خراسان رضوی	۶/۴۴
۸	بوشهر	۵/۸۲	۱۸	کردستان	۶/۱۷	۳۰	قم	۶/۴۵
۹	اصفهان	۵/۸۳	۱۹	کرمان	۶/۱۹	۳۱	تهران	۶/۷۷
۱۰	زنجان	۵/۸۷	۲۰	لرستان	۶/۱۹		میانگین کشوری	۵/۶۵
۱۱	مرکزی	۵/۸۹	۲۱	سیستان و بلوچستان	۶/۲۲			

شکل ۵. وضعیت نماگر «تعریف و تضمین حقوق مالکیت» به تفکیک استان‌ها، تابستان ۱۴۰۲

■ نماگر «ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی»

جدول ۷ نشان می‌دهد در تابستان سال ۱۴۰۲ فعالان اقتصادی استان‌های گلستان، کرمان و مازندران مناسب‌ترین ارزیابی و استان‌های لرستان، کهگیلویه و بویراحمد و کردستان نامناسب‌ترین ارزیابی در نماگر «ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی» را ارائه داده‌اند.

جدول ۷. رتبه استان‌ها بر اساس نماگر «ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی» در سال ۱۴۰۲

رتبه	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی	ردیف
۱	گلستان	۴/۷۹	۱۲	خراسان شمالی	۵/۲۵	۲۳
۲	کرمان	۴/۸۸	۱۳	مرکزی	۵/۲۷	۲۴
۳	مازندران	۴/۸۹	۱۴	آذربایجان غربی	۵/۳۰	۲۵
۴	سمنان	۵/۰۵	۱۵	چهارمحال و بختیاری	۵/۳۰	۲۶
۵	اصفهان	۵/۰۵	۱۶	ایلام	۵/۳۱	۲۷
۶	یزد	۵/۱۶	۱۷	زنجان	۵/۳۶	۲۸
۷	بوشهر	۵/۱۹	۱۸	قزوین	۵/۳۷	۲۹
۸	هرمزگان	۵/۲۰	۱۹	گیلان	۵/۳۸	۳۰
۹	آذربایجان شرقی	۵/۲۲	۲۰	خوزستان	۵/۳۸	۳۱
۱۰	البرز	۵/۲۳	۲۱	فارس	۵/۳۸	۳۱
۱۱	خراسان رضوی	۵/۲۵	۲۲	قم	۵/۴۳	۳۱
				میانگین کشوری	۵/۱۵	

شکل ۶. وضعیت نماگر «ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی» از شاخص امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها در تابستان ۱۴۰۲

■ نماگر «شفافیت و سلامت اداری»

نماگر شفافیت و سلامت اداری، شامل چهار مؤلفه است که همه آنها به صورت پیمایشی محاسبه شده‌اند، از این رو دقت در وضعیت آن می‌تواند قابل توجه باشد؛ در تابستان سال ۱۴۰۲ در جایگاه ششم نامناسب‌ترین نماگرها قرار گرفته است. جدول ۸ رتبه‌بندی استان‌ها بر اساس این نماگر را در مطالعه تابستان سال ۱۴۰۲ نشان می‌دهد.

جدول ۸. رتبه استان‌ها بر اساس نماگر «شفافیت و سلامت اداری» در سال ۱۴۰۲

رتبه	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی
۱	مرکزی	۴/۸۴	۱۲	گیلان	۵/۲۲	۲۳	خراسان جنوبی	۵/۵۷
۲	هرمزگان	۴/۹۹	۱۳	اصفهان	۵/۲۴	۲۴	قزوین	۵/۵۸
۳	خراسان شمالی	۵/۰۱	۱۴	فارس	۵/۲۹	۲۵	زنجان	۵/۵۸
۴	کرمانشاه	۵/۰۴	۱۵	یزد	۵/۳۱	۲۶	کهگیلویه و بویراحمد	۵/۶۲
۵	سیستان و بلوچستان	۵/۰۶	۱۶	اردبیل	۵/۳۸	۲۷	خوزستان	۵/۶۵
۶	کردستان	۵/۰۷	۱۷	مازندران	۵/۳۸	۲۸	آذربایجان شرقی	۵/۶۶
۷	آذربایجان غربی	۵/۰۸	۱۸	سمنان	۵/۴۱	۲۹	چهارمحال و بختیاری	۵/۶۶
۸	همدان	۵/۱۲	۱۹	قم	۵/۴۸	۳۰	لرستان	۵/۷۷
۹	گلستان	۵/۱۵	۲۰	البرز	۵/۴۸	۳۱	تهران	۶/۰۹
۱۰	خراسان رضوی	۵/۱۶	۲۱	کرمان	۵/۵۱		میانگین کشوری	۵/۱۲
۱۱	ایلام	۵/۱۷	۲۲	بوشهر	۵/۵۴			

شکل ۷. وضعیت نماگر «شفافیت و سلامت اداری» به تفکیک استان‌ها در تابستان سال ۱۴۰۲

■ نماگر «مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض»

نماگر مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض شامل هشت مؤلفه است که اکثر آنها آماری هستند. جدول ۹ رتبه‌بندی استان‌ها را براساس این نماگر نشان می‌دهد. در تابستان سال ۱۴۰۲ فعالان اقتصادی استان‌های سمنان، گلستان و یزد مناسب‌ترین ارزیابی و فعالان اقتصادی استان‌های ایلام، کهگیلویه و بویراحمد و خوزستان نامناسب‌ترین ارزیابی را از نماگر «مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض» داشته‌اند. این نماگر نیز همانند پایش‌های قبلی در میان هفت نماگر، به‌عنوان مناسب‌ترین نماگر ارزیابی شده است.

جدول ۹. رتبه‌بندی استان‌ها براساس نماگر «مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض» تابستان سال ۱۴۰۲

رتبه	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	رتبه
۱	سمنان	۳/۶۶	۱۲	همدان	۴/۵۸	۲۳	زنجان	۴/۹۸
۲	گلستان	۳/۶۶	۱۳	کرمانشاه	۴/۶۱	۲۴	گیلان	۵/۰۰
۳	یزد	۴/۰۳	۱۴	قم	۴/۷۲	۲۵	کردستان	۵/۰۱
۴	خراسان جنوبی	۴/۰۳	۱۵	آذربایجان غربی	۴/۷۵	۲۶	قزوین	۵/۰۳
۵	هرمزگان	۴/۳۸	۱۶	آذربایجان شرقی	۴/۷۶	۲۷	تهران	۵/۰۷
۶	کرمان	۴/۳۸	۱۷	البرز	۴/۷۶	۲۸	سیستان و بلوچستان	۵/۲۶
۷	فارس	۴/۴۲	۱۸	اصفهان	۴/۸۰	۲۹	خوزستان	۵/۳۹
۸	مرکزی	۴/۴۳	۱۹	اردبیل	۴/۸۱	۳۰	کهگیلویه و بویراحمد	۵/۶۳
۹	خراسان شمالی	۴/۴۶	۲۰	مازندران	۴/۸۲	۳۱	ایلام	۵/۷۸
۱۰	خراسان رضوی	۴/۵۱	۲۱	لرستان	۴/۸۷		میانگین کشوری	۴/۷۱
۱۱	چهارمحال و بختیاری	۴/۵۷	۲۲	بوشهر	۴/۸۹			

شکل ۸. وضعیت نماگر «مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض» به تفکیک استان‌ها در تابستان سال ۱۴۰۲

۴. بررسی مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری در تابستان سال ۱۴۰۲

۴-۱. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران بر حسب ۱۷ مؤلفه آماری در تابستان سال ۱۴۰۲

شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در ایران شامل ۳۸ مؤلفه است که ۱۷ مؤلفه آن آماری (HD)^۱ هستند؛ یعنی سنجش آن به پیمایش و نظرخواهی نیاز ندارد و از سوی نهادهای رسمی، محاسبه و اعلام می‌شوند. گفتنی است داده‌های مربوط به مؤلفه‌های نرخ تورم، ثبات نرخ ارز و ثبات مسئولان استانی^۲ به روزرسانی شده بر اساس داده‌های تابستان سال ۱۴۰۲ بوده و داده‌های مؤلفه ضریب نفوذ بیمه به سال ۱۴۰۱ مربوط است و سایر داده‌های مؤلفه‌های باقی مانده بر اساس آخرین سالنامه منتشر شده و در دسترس قوه قضائیه^۳ برای سال ۱۴۰۱ در تحلیل‌ها مورد استفاده قرار گرفته است. همان‌طور که در پایش‌های قبلی توضیح داده شد و نماگر شفافیت و سلامت اداری و نماگر عملکرد دولت صرفاً بر اساس مؤلفه‌های پیمایشی سنجش و ارزیابی می‌شوند و هیچ مؤلفه آماری برای آنها در نظر گرفته نشده است. به عبارتی وضعیت آنها دقیقاً بر اساس فصل مورد سنجش مورد ارزیابی قرار می‌گیرند. گفتنی است برای تلفیق اطلاعات فوق (داده‌های آماری) با داده‌های پیمایشی و استخراج شاخص امنیت سرمایه‌گذاری برای هر استان و در نهایت برای کل کشور، پس از تهیه جدول اطلاعات نسبی ۱۷ مؤلفه، این مؤلفه‌ها نرمال‌سازی شده^۴ و سپس با جدول اطلاعات پیمایشی تلفیق شده‌اند. با توجه به مراحل و پیش‌فرض‌های مذکور، مؤلفه‌های آماری (HD) شاخص امنیت سرمایه‌گذاری پس از نرمال شدن برای فصل تابستان سال ۱۴۰۲ محاسبه می‌شود که با توجه به لزوم رعایت اختصار، جداول مربوطه در این گزارش ارائه نشده‌اند.

مطالعه این فصل نشان می‌دهد شاخص امنیت سرمایه‌گذاری از نظر مؤلفه‌های آماری برای فصل تابستان سال ۱۴۰۲ عدد میانگین ۳/۹۳ از ۱۰ (شاخص ۱۰ به معنای نامی مطلق سرمایه‌گذاری) به دست آمده است که نسبت به فصول گذشته به مقدار زیادی مناسب‌تر شده است. بررسی‌ها نشان می‌دهد با به روزرسانی داده‌های آماری بر اساس منابع آماری مورد استفاده در این پایش، با کاهش و مناسب شدن اکثر داده‌های مؤلفه‌های آماری، نهایتاً میانگین ارزیابی مؤلفه‌های آماری در پایش تابستان سال ۱۴۰۲ به مقدار قابل توجهی مناسب شده و در جایگاه بهترین ارزیابی در چند سال گذشته قرار گرفته است، اما با بررسی دقیق‌تر اجزای آن در می‌یابیم که یکی از عمده‌ترین دلایل اصلی در مناسب شدن آن، مناسب‌تر ارزیابی شدن مؤلفه ثبات نرخ ارز در فصل تابستان سال ۱۴۰۲ است. البته باید اذعان کرد که مناسب‌تر ارزیابی شدن این مؤلفه به دلیل تثبیت نرخ ارز یا توصیه به تثبیت آن نیست بلکه به دلیل عدم نوسانات ارزی بالا و دامنه زیاد در مدت زمان کوتاه (سه ماهه بررسی هر پایش) است. در نتیجه می‌توان اذعان کرد که نوسانات نرخ ارز در مدت زمان‌های کوتاه از جمله عوامل اصلی اثرگذار مؤلفه‌های آماری بر محاسبات شاخص امنیت سرمایه‌گذاری است که به وضوح بر وضعیت مؤلفه‌های آماری در فصول مختلف اثر می‌گذارد و هرچه میزان نوسان نرخ ارز (بالا و پایین شدن آن) در یک دامنه زمانی کمتر باشد اثرگذاری مثبت آن بر پایش امنیت سرمایه‌گذاری اثر مناسب‌تر و بهتری دارد و هرچه میزان نوسانات نرخ ارز (بالا و پایین شدن آن) در یک مدت زمان بیشتر باشد (مثلاً نرخ ارز به میزان بسیاری در یک بازه یک تا سه ماهه نوسان‌های زیادی داشته باشد) میزان اثرگذاری منفی آن بر پایش امنیت سرمایه‌گذاری اثر نامناسب‌تر و بدتری خواهد گذاشت. در پایش‌های فصول آتی در صورتی که نوسان‌های نرخ ارز در بازه محدود را نداشته باشیم صحیح بودن این مطلب قابل ارزیابی دقیق‌تر است.

1. Hard Data

۲. با توجه به بررسی‌های به عمل آمده، دستگاه‌های اجرایی مورد نظر در پایش امنیت سرمایه‌گذاری، اطلاعات مورد نیاز را یا در سایت رسمی خود بارگذاری کرده یا در اختیار تیم اجرایی پایش می‌گذارند؛ توضیح اینکه بعد از گذشت هر فصل در ماه دوم فصل بعدی دریافت استعلامات تغییرات مقامات اجرایی مورد نظر آغاز می‌شود؛ آن دسته از دستگاه‌ها که اطلاعات را در سایت خود بارگذاری نکرده باشند به صورت تلفنی از کانال‌های مربوطه یا از طریق نامه‌نگاری، تغییرات مقامات استانی مورد استعلام قرار می‌گیرد (برای مثال، برای پایش تابستان، از ابتدای آبان ماه بعد از اطلاعات مورد نیاز آغاز شده و تا آخر فصل پاییز سال ۱۴۰۲ به طول انجامیده است).

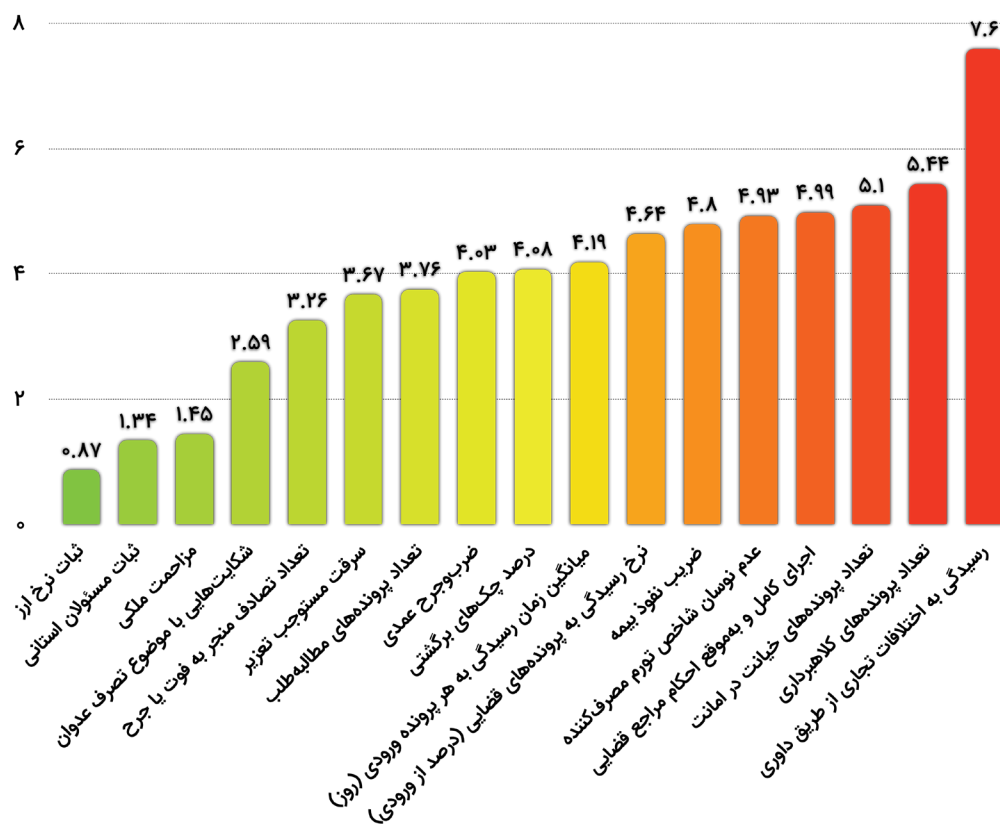
۳. با توجه به مساعدت مناسب قوه قضائیه دیتای مورد نیاز برای این پایش (داده‌های آماری لازم) بر اساس آخرین اطلاعات رسمی منتشر شده در سالنامه قوه قضائیه برای سال ۱۴۰۱ به روزرسانی شده است.

۴. در موضوع نرمال‌سازی جدول اطلاعات نسبی مؤلفه‌های آماری توجه به نکات زیر ضروری است:

اولاً آمار برخی مؤلفه‌ها برای چند استان در دسترس نبوده است، زیرا در سالنامه عمومی قوه قضائیه سال ۱۴۰۱ برای هر استان اطلاعات مورد نیاز این پایش از جداولی با عنوان «۱۰ موضوع اول اتهام پرونده‌های ورودی واحدهای قضایی استان...» استخراج شده است، اما به دلیل آنکه مؤلفه مورد نیاز برای پایش در طول بازه زمانی مورد سنجش (فصل تابستان) در جدول فوق با عنوان «۱۰ موضوع اول اتهام پرونده‌های ورودی واحدهای قضایی استان...» برای برخی استان‌ها وجود نداشته است، بنابراین برای آنکه بتوانیم تحلیل آماری داشته باشیم، معادل عدد موجود برای آن استان در سالنامه سال گذشته یا حداقل عدد ذکر شده برای آن مؤلفه و برای سایر استان‌ها در سالنامه سال ۱۴۰۱ برای استان فاقد آمار به کار برده شده است. ثانیاً برای آن دسته از مؤلفه‌هایی که در منابع آماری در دسترس، میزان آن نسبت به جمعیت استان مربوطه (شاخص براساس ۱۰۰ هزار نفر) بیان نشده، بنابراین لازم بوده عدد مؤلفه کسب شده بر جمعیت هر استان تقسیم و سپس ضرب در ۱۰۰ هزار شود تا همانند سایر مؤلفه‌ها بتوان آنها را نرمال کرد. در اعداد نرمال شده، برای هیچ استانی ضریب وزنی خاصی نیز اعمال نشده است.

نمودار ۲. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران بر حسب مؤلفه‌های آماری در تابستان سال ۱۴۰۲ (۱۰ بدترین ارزیابی)

جدول ۱۰. ارزیابی ۱۷ مؤلفه آماری امنیت سرمایه‌گذاری در تابستان سال ۱۴۰۲ (به ترتیب از مناسب تا نامناسب)

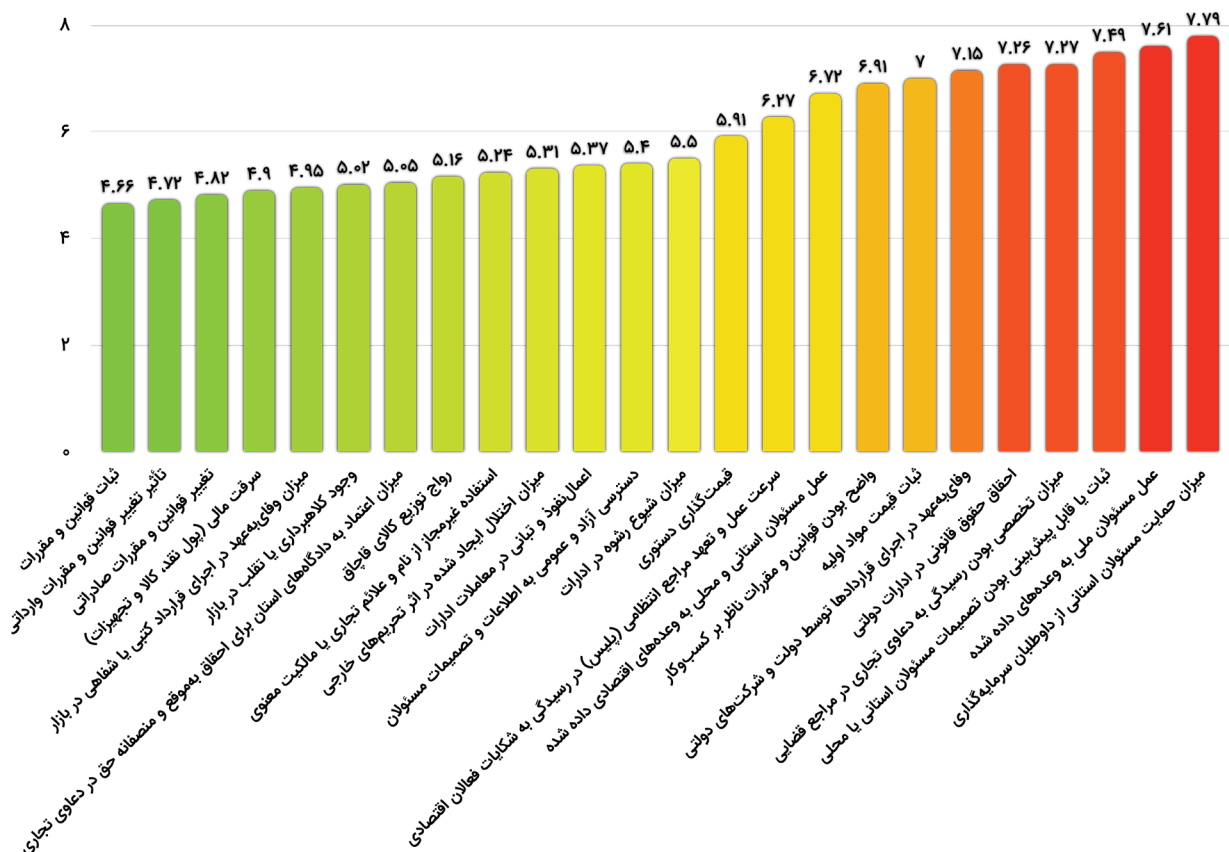
بهار سال ۱۴۰۲		تابستان سال ۱۴۰۲		عنوان مؤلفه
ارزیابی	رتبه	ارزیابی	رتبه	
۲/۰۰	۳	۰/۸۷	۱	ثبات نرخ ارز (تابستان ۱۴۰۲)
۱/۳۹	۱	۱/۳۴	۲	ثبات مسئولان استانی (تابستان ۱۴۰۲)
۱/۵۲	۲	۱/۴۵	۳	مزاحمت ملکی (به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)
۲/۷۱	۴	۲/۵۹	۴	شکایت‌هایی با موضوع تصرف عدوان (به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)
۳/۳۵	۵	۳/۲۶	۵	تعداد تصادف منجر به فوت یا جرح (به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)
۶/۵۵	۱۶	۳/۶۷	۶	سرقت مستوجب تعزیر (به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)
۳/۸۹	۶	۳/۷۶	۷	تعداد پرونده‌های مطالبه‌طلب (به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)
۴/۸۵	۱۲	۴/۰۳	۸	ضرب و جرح عمدی (به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)
۴/۲۵	۸	۴/۰۸	۹	درصد چک‌های برگشتی
۴/۰۳	۷	۴/۱۹	۱۰	میانگین زمان رسیدگی به هر پرونده ورودی (روز)
۴/۲۸	۹	۴/۶۴	۱۱	نرخ رسیدگی به پرونده‌های قضایی (درصد از ورودی)
۵/۱۰	۱۴	۴/۸۰	۱۲	ضریب نفوذ بیمه
۵/۷۰	۱۵	۴/۹۳	۱۳	عدم نوسان شاخص تورم مصرف‌کننده (تابستان سال ۱۴۰۲)
۴/۵۸	۱۱	۴/۹۹	۱۴	اجرای کامل و به موقع احکام مراجع قضایی
۴/۳۲	۱۰	۵/۱۰	۱۵	تعداد پرونده‌های خیانت در امانت (به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)
۵/۰۸	۱۳	۵/۴۴	۱۶	تعداد پرونده‌های کلاهبرداری (به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)
۷/۶۰	۱۷	۷/۶۰	۱۷	رسیدگی به اختلافات تجاری از طریق داوری (سال ۱۴۰۱)
۴/۱۹		۳/۹۳		میانگین ارزیابی مؤلفه‌های آماری

داده‌های مورد استفاده براساس سالنامه آماری قوه قضائیه سال ۱۴۰۱ به روزرسانی شده است.

۲-۴. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران بر حسب ۲۱ مؤلفه پیمایشی

ارزیابی فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده در این مطالعه از وضعیت مؤلفه‌های پیمایشی (پرسشنامه) شاخص امنیت سرمایه‌گذاری (نمره ۱۰ بدترین ارزیابی و صفر مناسب‌ترین ارزیابی) براساس نتایج حاصل از مشارکت فعالان کسب و کار در این پایش در نمودار ۲ ارائه شده است. مقایسه نتایج ارزیابی تابستان سال ۱۴۰۲ با بهار همان سال و فصول گذشته نشان می‌دهد متأسفانه همچنان مؤلفه «عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده» در میان دو مؤلفه نامناسب ارزیابی شده است. در عین حال با بررسی ارزیابی فعالان اقتصادی از مؤلفه‌های پیمایشی در پایش تابستان سال ۱۴۰۲ درمی‌یابیم که برای دومین بار طی چند پایش گذشته، مؤلفه «میزان حمایت مسئولان استانی از داوطلبان سرمایه‌گذاری» با ارزیابی نامناسب‌تری نسبت به سایر موارد مواجه شده و مجدداً در جایگاه اولین مؤلفه نامناسب قرار گرفته است. از طرفی مؤلفه «عمل مسئولان استانی و محلی به وعده‌های اقتصادی داده شده» که همواره در سه مؤلفه نامناسب پایش‌های مختلف قرار می‌گرفته در پایش تابستان سال ۱۴۰۲ نیز همانند پایش بهار سال ۱۴۰۲ با مناسب ارزیابی شدن وضعیت آن با هشت رتبه بهبود به شانزدهمین مؤلفه نامناسب ارتقا یافته بوده است. دقت در تغییرات رتبه‌ای بیان شده در جدول ۱۱ در خصوص مؤلفه‌های پیمایشی نشان می‌دهد که در پایش تابستان سال ۱۴۰۲ نسبت به بهار همان سال مؤلفه‌های مورد سنجش تغییرات قابل توجهی نه در مقدار کمی و نه در تغییرات رتبه‌ای نداشته‌اند به عبارتی ارزیابی فعالان مشارکت‌کننده در تابستان سال ۱۴۰۲ از نظر رتبه‌بندی و اهمیت همانند ارزیابی فعالان مشارکت‌کننده در پایش بهار سال ۱۴۰۲ بوده‌اند که اتفاقاً می‌تواند از نظر میزان اهمیت مؤلفه‌های نامناسب و مناسب و دقت در چرایی ارزیابی آنها قابل توجه و مورد تأکید باشد.

نمودار ۳. ارزیابی فعالان اقتصادی از ۲۱ مؤلفه پیمایشی امنیت سرمایه‌گذاری در تابستان سال ۱۴۰۲ (۱۰ بدترین ارزیابی)

جدول ۱۱. ارزیابی فعالان اقتصادی از ۲۱ مؤلفه پیمایشی امنیت سرمایه‌گذاری در تابستان سال ۱۴۰۲ و مقایسه وضعیت آن با بهار همان سال

بهار ۱۴۰۲		تابستان ۱۴۰۲		عنوان مؤلفه
ارزیابی	رتبه	ارزیابی	رتبه	
۴/۷۵	۱	۴/۶۶	۱	ثبات قوانین و مقررات
۴/۸	۲	۴/۷۲	۲	تأثیر تغییر قوانین و مقررات وارداتی
۴/۸۲	۳	۴/۸۲	۳	تغییر قوانین و مقررات صادراتی
۴/۸۵	۴	۴/۹	۴	سرفت مالی (پول نقد، کالا و تجهیزات)
۴/۹۷	۵	۴/۹۵	۵	میزان وفای به عهد در اجرای قرارداد کتبی یا شفاهی در بازار
۴/۹۷	۶	۵/۰۲	۶	وجود کلاهبرداری یا تقلب در بازار
۴/۹۷	۷	۵/۰۵	۷	میزان اعتماد به دادگاه‌های استان برای احقاق به موقع و منصفانه حق در دعاوی تجاری
۵/۱۳	۸	۵/۱۶	۸	رواج توزیع کالای قاچاق
۵/۲۱	۹	۵/۲۴	۹	استفاده غیر مجاز از نام و علائم تجاری یا مالکیت معنوی
۵/۳	۱۰	۵/۳۱	۱۰	میزان اختلال ایجاد شده در اثر تحریم‌های خارجی
۵/۳	۱۱	۵/۳۷	۱۱	اعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات
۵/۵	۱۲	۵/۴۰	۱۲	دسترسی آزاد و عمومی به اطلاعات و تصمیمات مسئولان
۵/۵۲	۱۳	۵/۵۰	۱۳	میزان شیوع رشوه در ادارات
۵/۹۹	۱۴	۵/۹۱	۱۴	قیمت‌گذاری دستوری
۶/۴۷	۱۵	۶/۲۷	۱۵	سرعت عمل و تعهد مراجع انتظامی (پلیس) در رسیدگی به شکایات فعالان اقتصادی
۶/۷۲	۱۶	۶/۷۲	۱۶	عمل مسئولان استانی و محلی به وعده‌های اقتصادی داده شده
۶/۸۵	۱۷	۶/۹۱	۱۷	واضح بودن قوانین و مقررات ناظر بر کسب و کار
۷/۰۳	۱۸	۷/۰۰	۱۸	ثبات قیمت مواد اولیه
۷/۱۸	۱۹	۷/۱۵	۱۹	وفای به عهد در اجرای قراردادها توسط دولت و شرکت‌های دولتی
۷/۳۴	۲۱	۷/۲۶	۲۰	احقاق حقوق قانونی در ادارات دولتی
۷/۳۴	۲۰	۷/۲۷	۲۱	میزان تخصصی بودن رسیدگی به دعاوی تجاری در مراجع قضایی
۷/۵۴	۲۲	۷/۴۹	۲۲	ثبات یا قابل پیش‌بینی بودن تصمیمات مسئولان استانی یا محلی
۷/۶۹	۲۳	۷/۶۱	۲۳	عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده
۷/۸۷	۲۴	۷/۷۹	۲۴	میزان حمایت مسئولان استانی از داوطلبان سرمایه‌گذاری
۶/۱۲		۶/۱۰		میانگین ارزیابی مؤلفه‌های پیمایشی (۲۱ مؤلفه اصلی)

توضیح: - ۱۰ = بدترین ارزیابی و رتبه بالاتر = وضعیت نامناسب‌تر را نشان می‌دهد.
در محاسبه میانگین ارزیابی مؤلفه‌های پیمایشی سه مؤلفه جدید (تأثیر تغییر قوانین و مقررات وارداتی، قیمت‌گذاری دستوری و تغییر قوانین و مقررات صادراتی) قرار داده نشده‌اند.

جدول ۱۱ به عبارتی نشان‌دهنده میزان تغییرات رتبه مؤلفه‌های پیمایشی در مقایسه با هم طی دو دوره متوالی پایش است؛ در اصل اگر میزان تغییرات رتبه در پایش‌های مورد سنجش، بیشتر باشد باید دقت شود که چرا در آن دوره، وضعیت مؤلفه مورد نظر، به آن میزان تغییر کرده است (چه از منظر مناسب‌تر شدن یا نامناسب‌تر شدن). همان‌طور که ملاحظه می‌شود تغییرات رتبه‌ای مؤلفه‌های پیمایشی در تابستان سال ۱۴۰۲ با بهار همان سال چندان قابل توجه نبوده است.

۳-۴. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران بر حسب مؤلفه‌های پیمایشی به تفکیک حوزه‌های کاری

یکی دیگر از اطلاعات قابل ارائه در این پایش، ارزیابی فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده در این پژوهش از امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک حوزه‌های کاری بوده که در جدول ۱۲ ارائه شده است.

جدول ۱۲. ارزیابی فعالان اقتصادی از امنیت سرمایه‌گذاری در ایران به تفکیک حوزه‌های کاری در مطالعه تابستان سال ۱۴۰۲

تغییر وضعیت تابستان ۱۴۰۲ نسبت به بهار ۱۴۰۲	تابستان ۱۴۰۱	پاییز ۱۴۰۱	زمستان ۱۴۰۱	بهار ۱۴۰۲	تابستان ۱۴۰۲	حوزه کاری
مناسب‌تر	۷/۸۶	۷/۹۳	۶/۳۰	۶/۲۴	۶/۱۹	نفت خام و گاز طبیعی، تأمین آب، برق و گاز
مناسب‌تر	۷/۶۴	۷/۶۷	۶/۶۳	۶/۳۰	۶/۱۷	ارتباطات، توزیع و... (حمل‌ونقل، انبارداری، عمده‌فروشی و خرده‌فروشی)
نامناسب‌تر	۷/۶۸	۷/۶۵	۶/۵۳	۶/۱۱	۶/۱۶	دامداری، مرغداری و شیلات
مناسب‌تر	۷/۳۶	۷/۳۹	۶/۷۰	۶/۱۹	۶/۱۴	صنعت (شامل همه صنعت و موارد مرتبط با ساختمان)
مناسب‌تر	۷/۴۷	۷/۵۱	۶/۷۰	۶/۲۶	۶/۱۳	زراعت، باغداری و جنگلداری
مناسب‌تر	۷/۳۷	۷/۴۲	۶/۵۷	۶/۲۱	۶/۱۳	خدمات تولیدی (واسطه‌گری مالی، بانک، بیمه، مستغلات اجاره و فعالیت‌های کسب‌وکار)
نامناسب‌تر	۷/۵۸	۷/۵۵	۶/۴۰	۶/۰۲	۶/۱۰	خدمات (آموزش، بهداشت و ...)
مناسب‌تر	۷/۵۸	۷/۵۷	۶/۲۷	۶/۱۰	۶/۰۹	هتل، رستوران، تهیه و توزیع غذا
مناسب‌تر	۶/۷۲	۷/۱۹	۶/۳۷	۵/۷۹	۶/۰۹	معدن به‌جز نفت و گاز

بررسی وضعیت حوزه کاری در پایش امنیت سرمایه‌گذاری فصل تابستان سال ۱۴۰۲ نشان می‌دهد که از منظر فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده در این مطالعه، حوزه کاری «نفت خام و گاز طبیعی، تأمین آب، برق و گاز» نامناسب‌ترین وضعیت را در میان تمام حوزه‌های کاری به خود اختصاص داده است و حوزه کاری «ارتباطات، توزیع و... (حمل‌ونقل، انبارداری، عمده‌فروشی و خرده‌فروشی)» که در پایش بهار سال ۱۴۰۲ در جایگاه نامناسب‌ترین حوزه کاری قرار داشته در پایش تابستان سال ۱۴۰۲ با مناسب شدن وضعیت ارزیابی‌کنندگان حاضر در آن حوزه در جایگاه دومین حوزه نامناسب قرار گرفته است. گفتنی است حوزه کاری «معدن به‌جز نفت و گاز» همانند پایش گذشته مجدداً مناسب‌ترین وضعیت را در میان حوزه‌های کاری سال ۱۴۰۲ داراست.

۱. داده‌های جدول فوق بر حسب مؤلفه‌های پیمایشی پایش امنیت سرمایه‌گذاری است.

۷. نتیجه‌گیری و پیشنهادها

گزارش حاضر، ارزیابی شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در ایران برای فصل تابستان سال ۱۴۰۲ و محاسبه هفت نماگر مربوطه است. براساس محاسبات انجام شده شاخص کل امنیت سرمایه‌گذاری در ایران که با استفاده از دو مجموعه داده‌های پیمایشی و آماری تهیه می‌شود با کمیته ۱۰/۵/۶۶ از ۱۰ (بدرتین حالت) سنجیده شده که براساس این تحقیق نتایج زیر قابل ذکر است:

۱ در تحلیل یافته‌های پایش تابستان سال ۱۴۰۲ باید دقت شود که با وجود کاهش تعداد مشارکت کنندگان در پایش در نیمه اول سال ۱۴۰۱، بعد از آن با روند رو به افزایش تعداد مشارکت کنندگان در پایش‌های فصلی خصوصاً پایش فصل بهار و تابستان سال ۱۴۰۲ مواجه شده‌ایم و البته با وجود افزایش مشارکت کنندگان در پایش، کفایت آماری مناسبی برای اکثر استان‌ها حاصل گردید به عبارتی استانی سیستان و بلوچستان، چهارمحال و بختیاری، خراسان شمالی، سمنان و هرمزگان (بالای ۵۰ درصد و زیر ۷۰ درصد مشارکت جامعه آماری) کمترین میزان مشارکت ثبت شده و خوشبختانه برای سایر استان‌ها به‌نحو قابل قبول بالای ۸۰ درصد مشارکت جامعه آماری تا صد درصد محقق شده است.

۲ با مقایسه رتبه‌بندی استان‌ها در می‌یابیم که در قسمت نامناسب‌ترین استان‌ها، در پایش تابستان سال ۱۴۰۲ همانند پایش‌های گذشته استان‌های کهگیلویه و بویراحمد، تهران و چهارمحال و بختیاری در رتبه‌های آخر (نامناسب‌ترین وضعیت‌ها) قرار گرفته‌اند و متأسفانه این روند به‌صورت متناوب برای این استان‌ها در حال تکرار است. به‌عبارتی با توجه به ادامه‌دار بودن این وضعیت برای استان‌های فوق، باید مقام‌های استانی ذی‌ربط بررسی چرایی نامناسب بودن استان‌های خویش را در اولویت قرار داده و ضمن تحلیل دقیق‌تر مؤلفه‌هایی که در استان ایشان نامناسب‌ترین ارزیابی را کسب کرده‌اند، نسبت به بهبود و رفع موانع، اقدام‌ها و مطالعات ضروری انجام دهند.

۳ در تابستان سال ۱۴۰۲ همانند چند پایش قبلی نماگر «عملکرد دولت» با کمیته ۶/۵۹ مجدداً به‌عنوان نامناسب‌ترین نماگر ارزیابی شده است؛ بنابراین باید دقت شود که مقدار کمی این عدد نسبت به پایش بهار سال ۱۴۰۲ که دارای کمیته ۶/۸۴ بوده با کاهش مواجه شده که نشان از مناسب‌تر شدن روند آن نسبت به گذشته است؛ اما همچنان در میان سایر نماگرها به‌عنوان نامناسب‌ترین نماگر شناخته می‌شود. ادامه این روند و بررسی آن در گزارش‌های آتی می‌تواند پیام‌ها و تحلیل‌های بسیاری برای تصمیم‌گیران و سیاستگذاران داشته باشد. گفتنی است مؤلفه‌های تشکیل‌دهنده نماگر «عملکرد دولت» عبارتند از: سهولت احقاق حقوق قانونی شهروندان در ادارات (مؤلفه پیمایشی)، اختلال در کسب و کار بر اثر تحریم‌های جدید خارجی (مؤلفه پیمایشی) و حمایت و همراهی واقعی مقامات استانی از داوطلبان سرمایه‌گذار (مؤلفه پیمایشی). در عین حال در تابستان سال ۱۴۰۲ نیز همانند چند مطالعه گذشته، مجدداً نماگر «مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض» مناسب‌ترین نماگر در میان سایر نماگرها بوده است.

۴ بررسی دقیق‌تر نماگر «عملکرد دولت» و مؤلفه‌های ذیل آن نشان می‌دهد در پایش تابستان سال ۱۴۰۲ در می‌یابیم که برای دومین بار طی چند پایش گذشته مؤلفه «میزان حمایت مسئولان استانی از داوطلبان سرمایه‌گذاری» با ارزیابی نامناسب‌تری نسبت به سایر موارد مواجه شده و در جایگاه اولین مؤلفه نامناسب قرار گرفته است. به‌عبارتی در این پایش برای دومین بار متوالی مؤلفه «میزان حمایت مسئولان استانی از داوطلبان سرمایه‌گذاری» با کمیته (۷/۷۹) که در پایش قبلی (۷/۸۷) در جایگاه اولین مؤلفه نامناسب قرار گرفته است که با وجود کاهش کمیته عددی آن نسبت به پایش فصل قبلی چون نسبت به سایر مؤلفه‌ها در پایش تابستان سال ۱۴۰۲ نامناسب‌تر ارزیابی شده، قابل توجه و به بررسی بیشتری نیاز دارد چراکه طی سه پایش اخیر با وجود ثبات بیشتر در کلیت اقتصاد و البته روند رو به بهبود شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در اکثر مؤلفه‌ها و در عدد کلی آن و با توجه به شرایط تثبیت اقتصادی در ۹ ماهه گذشته و احتمالاً افزایش اراده فعالان کسب و کار برای افزایش تولید یا حفظ سطح تولیدات خود یا حتی شروع فرایندهای جدید سرمایه‌گذاری، نیاز ایشان برای جلب حمایت مسئولان از سرمایه‌گذاری از سوی ایشان افزایش یافته و به‌نحوی این مؤلفه با دقت و البته تقاضای بیشتری مورد ارزیابی قرار گرفته است که متأسفانه نتیجه بررسی‌ها نشان از نامناسب ارزیابی شدن آن به‌وسیله فعالان مشارکت‌کننده در پایش تابستان سال ۱۴۰۲ همانند پایش گذشته دارد. اما متأسفانه با نامناسب ارزیابی شدن این مؤلفه این سؤال به‌وجود می‌آید که دولتمردان حقیقتاً برای افزایش شاخص امنیت سرمایه‌گذاری و

حمایت از فعالان کسب و کار جهت حفظ سطح تولیدات آنها و نیز افزایش ظرفیت تولید از طریق افزایش سرمایه‌گذاری، چه برنامه و اقدام‌هایی برای حمایت از سرمایه‌گذاران خواهند داشت.

۵ در این مطالعه، به ترتیب مؤلفه‌های «میزان حمایت مسئولان استانی از داوطلبان سرمایه‌گذاری (۷/۷۹)» که در پایش قبلی با کمیت (۷/۸۷)، مؤلفه «عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده (۷/۶۱)» که در پایش قبلی (۷/۶۹) و مؤلفه «ثبات یا قابل پیش‌بینی بودن تصمیمات مسئولان استانی یا محلی (۷/۴۹)» که در پایش قبلی (۷/۵۴) بوده است، نامناسب‌ترین و بدترین ارزیابی‌ها را به خود اختصاص داده‌اند که این امر نشان از ضرورت عمل به وعده‌ها و قراردادهای سوسی نهاد‌های دولتی، سازمان‌ها و نهاد‌های ذیل قوه مجریه دارد. لازم به توضیح است که **تکرار تعداد دفعات نامناسب ارزیابی شدن مؤلفه «عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده»** (جزء دورتبه اول نامناسب‌ترین مؤلفه‌های طی چندین دوره گذشته) **نشان‌دهنده حساسیت و توجه بسیار بالای فعالان کسب و کار مشارکت‌کننده در این سلسله مطالعات نسبت به صحبت‌ها و قول و وعده‌های داده شده مسئولان کشور و اثرگذاری بسیار بالای صحبت‌های آنها در فضای کلی امنیت سرمایه‌گذاری است.** قطعاً تداوم این روند و آثار آن بر کارآفرینان واقعی و سرمایه‌گذاران بالقوه برای مشارکت در اقتصاد و بهبود کارایی، هزینه‌های سنگینی بر کل اقتصاد کشور تحمیل می‌کند. به نظر می‌رسد شاید لازم و ضروری باشد که مسئولان چه مسئولان ملی و چه استانی و محلی در بیان وعده‌ها و قول‌های خود در زمینه حمایت از سرمایه‌گذاری و از فعالان کسب و کار و مواردی از این دست با توجه به شرایط محدودیت منابع و امکانات بیش از پیش دقت به خرج داده و از بیان هر آنچه امکان‌پذیری آن با قاطعیت قابل قبولی وجود ندارد به شدت پرهیز کنند.

۶ در پایش تابستان سال ۱۴۰۲ فعالان کسب و کار مشارکت‌کننده در حوزه کاری «تفت خام و گاز طبیعی، تأمین آب و برق و گاز» نامناسب‌ترین ارزیابی را در میان سایر حوزه‌های کاری اعلام کرده‌اند و فعالان مشارکت‌کننده در حوزه کاری «معدن به جز نفت و گاز» نیز مناسب‌ترین ارزیابی را اعلام کرده‌اند.

۷ مطالعه این فصل نشان می‌دهد شاخص امنیت سرمایه‌گذاری از نظر مؤلفه‌های آماری برای فصل تابستان سال ۱۴۰۲ عدد میانگین ۳/۹۳ از ۱۰ (شاخص ۱۰ به معنای نامی مطلق سرمایه‌گذاری) به دست آمده است که نسبت به فصول گذشته به مقدار زیادی مناسب‌تر شده است، بررسی‌ها نشان می‌دهد با به‌روزرسانی داده‌های آماری براساس منابع آماری مورد استفاده در این پایش، با کاهش و مناسب شدن اکثر داده‌های مؤلفه‌های آماری، نهایتاً میانگین ارزیابی مؤلفه‌های آماری در پایش تابستان سال ۱۴۰۲ به مقدار چشمگیری مناسب شده و در جایگاه بهترین ارزیابی در چند سال گذشته قرار گرفته است، اما با بررسی دقیق‌تر اجزای آن درمی‌یابیم که یکی از عمده‌ترین دلایل اصلی در مناسب شدن آن، مناسب‌تر ارزیابی شدن مؤلفه ثبات نرخ ارز در فصل تابستان سال ۱۴۰۲ است. البته باید اذعان کرد که مناسب ارزیابی شدن این مؤلفه به دلیل تثبیت نرخ ارز یا توصیه به تثبیت آن نیست بلکه به دلیل عدم وجود نوسان‌های ارزی بالا و بادامنه زیاد در مدت زمان کوتاه (۳ ماهه بررسی هر پایش) است، در نتیجه می‌توان اذعان کرد که نوسان‌های نرخ ارز در مدت زمان‌های کوتاه از جمله عوامل اصلی اثرگذار مؤلفه‌های آماری بر محاسبات شاخص امنیت سرمایه‌گذاری است که به وضوح بر وضعیت مؤلفه‌های آماری در فصول مختلف اثر می‌گذارد و هر چه میزان نوسان نرخ ارز (بالا و پایین شدن آن) در یک دامنه زمانی کمتر باشد اثرگذاری مثبت آن بر پایش امنیت سرمایه‌گذاری اثر مناسب‌تر و بهتری دارد و هر چه میزان نوسان‌های نرخ ارز (بالا و پایین شدن آن) در یک مدت زمان بیشتر باشد (مثلاً نرخ ارز به میزان چشمگیری در یک بازه یک تا سه ماهه نوسان‌های زیادی داشته باشد) میزان اثرگذاری منفی آن بر پایش امنیت سرمایه‌گذاری اثر نامناسب‌تر و بدتری خواهد گذاشت.

۸ به عبارتی در این زمینه توصیه کارشناسی تثبیت نرخ ارز بر یک عدد ثابت نیست (چه عدد بالا و یا یک عدد ثابت پایین) بلکه مدیریت نوسان‌های نرخ ارزی در یک بازه زمانی مشخص است تا برای فعالان کسب و کار امکان برنامه‌ریزی و مدیریت دارایی و وجوه در دسترس وجود داشته باشد تا ایشان بتوانند براساس دورنمای یک اقتصاد، پیش‌بینی‌پذیری‌های مورد نیاز کسب و کار خود را به درستی انجام دهند. باید این نکته بیان شود که بهبود مؤلفه‌های آماری و مناسب شدن مؤلفه ثبات نرخ ارز (در تابستان سال ۱۴۰۲) صرفاً ناشی از تثبیت نرخ ارز در بازه مورد بررسی نبوده، بلکه ناشی از عدم نوسان‌های نرخ ارز در بازه مورد سنجش است و به هیچ عنوان نمی‌توان این گونه برداشت کرد که برای بهبود شاخص امنیت سرمایه‌گذاری باید سیاست تثبیت نرخ ارز را توصیه کرد چرا که در خصوص تعیین نرخ ارز یا بازه نوسانی آن عوامل و مؤلفه‌های گوناگون اقتصادی مؤثر بوده و این مؤلفه یک مؤلفه چند بعدی و اثرپذیر از سایر مؤلفه‌ها و شاخص‌ها و سیاست‌های مطرح اقتصادی است.

در پژوهش اخیر (پایش تابستان سال ۱۴۰۲)، امکان تکمیل پرسشنامه از سوی فعالان اقتصادی علاوه بر سایت از طریق پیام‌رسان داخلی «بله» نیز فراهم شد. با توجه به استقبال کاربران از پیام‌رسان‌های داخلی طی ماه‌های اخیر و همچنین با هدف افزایش ضریب دسترسی به کاربران با توجه به محدودیت‌های موجود در ارسال پیامک (هزینه سنگین ارسال پیامک در کنار شیوع ارسال پیامک حاوی لینک کلاهبرداری)، این امکان در قالب بازوی پیام‌رسان بله برای پیش امنیت سرمایه‌گذاری تدارک دیده شد.

با توجه به اینکه به‌روزرسانی اطلاعات فعالان اقتصادی با کمک داده‌های دریافتی از وزارت بهداشت، پیام دعوت‌نامه مشارکت در تکمیل پرسشنامه از طریق بازوی پیام‌رسان بله به بیش از ۱ میلیون شماره تلفن همراه ارسال شد؛ شکی نیست که در میان این یک میلیون شماره همراه، تعداد بسیاری پیام‌رسان بله را نصب نداشتند و پیام ما به آنها نرسیده است و برخی نیز به‌رغم دریافت پیام، آن را مشاهده نکردند. از بین نفراتی که پیام را مشاهده کردند، بخشی دعوت ما را برای تکمیل پرسشنامه پذیرفته و پاسخگویی به پرسشنامه را شروع کردند. بازوی بله نیز به‌صورت هوشمند، تمامی سؤال‌ها را به‌ترتیب از آنها پرسیده است.

در کنار استفاده از بازوی هوشمند پیام‌رسان بله، تعدادی هم پیامک و ایمیل دعوت به تکمیل پرسشنامه از طریق وب‌سایت برای کاربران، به‌ویژه نفراتی که سابقاً پرسشنامه فصول قبل را تکمیل کرده بودند ارسال شد که در نهایت پرسشنامه‌های قابل قبول پیش بهار سال ۱۴۰۲ در مجموع به ۷۸۱۲ مورد رسید. گفتنی است منظور از پرسشنامه غیرقابل قبول، پرسشنامه‌ای است که هویت تکمیل‌کننده پرسشنامه برای تیم پژوهش احراز نشده است. علاوه بر این تعدادی پرسشنامه به‌صورت تکراری یا افرادی تکمیل شده بود که پیامکی برای آنها ارسال نشده لذا پرسشنامه‌های غیرقابل قبول در دسته پاسخ‌های نامعتبر ارزیابی شدند.

از خروجی حاصل از نظرسنجی، این نتیجه برداشت می‌شود که شرکت‌کنندگان نظرسنجی چه نگاهی به مؤلفه‌های مختلف امنیت سرمایه‌گذاری دارند. گروه تحقیق در تلاش است با به‌روزرسانی دائم جامعه آماری این تحقیق در فصل‌های آتی، تعداد نمونه‌های مشارکت‌کننده در هر پیش به حدنصاب تعیین شده، یعنی حداقل ۸۰۳۵ فعال اقتصادی از همه استان‌ها را تثبیت کرده و حداقل حدود ۲۶۰ پاسخ صحیح برای هر استان دریافت شود تا امکان تعمیم نتایج پژوهش به کل جامعه با کفایت آماری حداکثری فراهم شود.

جدول حجم جامعه و نمونه لازم، تعداد پیامک‌های ارسالی و پاسخ دریافتی قابل قبول در پایش تابستان سال ۱۴۰۲

استان	حجم نمونه لازم*	پاسخ دریافتی قابل قبول در		درصد تحقق در تابستان ۱۴۰۲	درصد تحقق تعداد نمونه در بهار ۱۴۰۲
		تابستان ۱۴۰۲	بهار ۱۴۰۲		
آذربایجان شرقی	۲۶۴	۲۱۱	۲۷۰	%۸۰	%۱۰۲
آذربایجان غربی	۲۶۲	۱۹۶	۱۷۹	%۷۴	%۶۸
اردبیل	۲۵۶	۱۸۷	۸۸	%۷۱	%۳۴
اصفهان	۲۶۵	۳۶۴	۴۳۱	%۱۳۷	%۱۶۳
البرز	۲۶۰	۲۸۷	۱۸۳	%۱۰۸	%۷۰
ایلام	۲۵۲	۱۹۲	۹۶	%۷۲	%۳۸
بوشهر	۲۵۶	۱۷۵	۱۲۰	%۶۶	%۴۷
تهران	۲۶۶	۸۱۷	۱۱۵۱	%۳۰۸	%۴۳۳
چهارمحال و بختیاری	۲۵۴	۱۶۱	۹۳	%۶۱	%۳۷
خراسان جنوبی	۲۶۵	۲۷۴	۹۹	%۱۰۳	%۳۷
خراسان رضوی	۲۶۵	۲۹۴	۳۲۷	%۱۱۱	%۱۲۳
خراسان شمالی	۲۶۳	۱۷۸	۳۰۲	%۶۷	%۱۱۵
خوزستان	۲۵۷	۲۷۳	۱۵۰	%۱۰۳	%۵۸
زنجان	۲۵۱	۲۷۳	۱۵۶	%۱۰۳	%۶۲
سمنان	۲۵۷	۱۷۵	۹۴	%۶۶	%۳۷
سیستان و بلوچستان	۲۶۳	۱۴۸	۷۶	%۵۶	%۲۹
فارس	۲۵۶	۳۰۸	۲۶۷	%۱۱۶	%۱۰۴
قزوین	۲۵۹	۳۰۴	۹۹	%۱۱۵	%۳۸
قم	۲۵۹	۳۰۱	۱۲۴	%۱۱۴	%۴۸
کردستان	۲۶۱	۲۰۳	۹۷	%۷۷	%۳۷
کرمان	۲۵۶	۲۴۳	۱۱۸	%۹۲	%۴۶
کرمانشاه	۲۶۰	۲۲۳	۱۶۳	%۸۴	%۶۳
کهگیلویه و بویر احمد	۲۴۹	۲۱۸	۷۴	%۸۲	%۳۰
گلستان	۲۶۰	۲۳۱	۹۶	%۸۷	%۳۷
گیلان	۲۶۲	۲۴۱	۹۴	%۹۱	%۳۶
لرستان	۲۵۹	۲۳۷	۸۶	%۸۹	%۳۳
مازندران	۲۶۴	۲۰۸	۹۸	%۷۸	%۳۷
مرکزی	۲۶۰	۲۵۴	۱۴۳	%۹۶	%۵۵
هرمزگان	۲۵۵	۱۸۱	۱۲۹	%۶۸	%۵۱
همدان	۲۵۹	۱۹۰	۱۰۸	%۷۲	%۴۲
یزد	۲۶۰	۲۶۵	۱۱۱	%۱۰۰	%۴۳
کل کشور	۸۰۳۵	۷۸۱۲	۵۶۲۲	%۹۷	%۶۹,۹۷

■ براساس فرمول کوکران و سطح اطمینان ۹۵ درصد و بازه اطمینان ۶ درصد.

مأخذ: استخراج تیم پژوهش از فایل‌های جمع‌آوری شده فعالان اقتصادی و جدول مورگان برای تعیین حجم نمونه، پایش تابستان سال ۱۴۰۲.

- ۷۸۱۲ پرسشنامه معتبر و تکمیل شده توسط فعالان اقتصادی از سراسر کشور مربوط به تابستان سال ۱۴۰۲ که فایل‌های تعداد پرسشنامه‌ها در مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی، گروه مطالعات محیط کسب و کار و تنظیم‌گری بخشی) محفوظ است.
۱. بیمه مرکزی ایران، سالنامه آماری صنعت بیمه، ۱۳۹۶، ۱۳۹۷، ۱۳۹۸، ۱۳۹۹، ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱.
 ۲. تهرانی، ایمان و امین قنبری. «گزارش پایش امنیت سرمایه‌گذاری ۱۶. پاییز ۱۴۰۰» به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۸۲۶۶، خردادماه ۱۴۰۱.
 ۳. تهرانی، ایمان و امین قنبری. «گزارش پایش امنیت سرمایه‌گذاری ۱۸. بهار ۱۴۰۱» به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۸۸۳۲، اسفندماه ۱۴۰۱.
 ۴. تهرانی، ایمان و امین قنبری. «گزارش پایش امنیت سرمایه‌گذاری ۱۹. تابستان ۱۴۰۱» به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۹۱۷۰، فروردین‌ماه ۱۴۰۲.
 ۵. تهرانی، ایمان و امین قنبری. «گزارش پایش امنیت سرمایه‌گذاری (۲۰) پاییز ۱۴۰۱» به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۹۲۲۵، شهریورماه ۱۴۰۲.
 ۶. تهرانی، ایمان و امین قنبری. «گزارش پایش امنیت سرمایه‌گذاری (۲۱) زمستان ۱۴۰۱» به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۹۲۶۳، شهریورماه ۱۴۰۲.
 ۷. تهرانی، ایمان و امین قنبری. گزارش پایش امنیت سرمایه‌گذاری (۲۲) بهار ۱۴۰۲ به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۹۳۶۶، آبان‌ماه ۱۴۰۲.
 ۸. سیاح، سیدامیر و دیگران. «سنجش امنیت سرمایه‌گذاری در ایران: چارچوب مفهومی، روش، شاخص و نماگرها (ویرایش اول)»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۵۸۵۲، اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۷.
 ۹. حسین‌زاده بحرینی، محمدحسین و سیدسعید ملک‌السادات. «موانع نهادی سرمایه‌گذاری و کسب و کار در ایران»، پژوهشنامه بازرگانی، تابستان ۱۳۹۰، دوره ۱۵، ش ۵۹.
 ۱۰. دسوتو، هرناندو. «راز سرمایه: چرا سرمایه‌داری در غرب موفق می‌شود و در جاهای دیگر شکست می‌خورد؟» ترجمه فریدون تفضلی، تهران، نشر نی، ۱۳۸۶.
 ۱۱. سیاح، سیدامیر. «آموزه‌های ۱۶ دوره ارزیابی فصلی محیط کسب و کار در ایران طی پاییز ۱۳۸۹ تا تابستان ۱۳۹۳»، مجلس و راهبرد، سال بیست‌وسوم، ش ۸۵، بهار ۱۳۹۵.
 ۱۲. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، «درباره مقابله با شیوع ویروس کرونا (۴۰) ارزیابی ابعاد اقتصاد کلان شیوع ویروس کرونا» ویرایش اول (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۷۰۱۱، اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۹.
 ۱۳. مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه، سالنامه عمومی قوه قضائیه، ۱۴۰۰.
 ۱۴. مرکز آمار و اطلاعات قوه قضائیه (معاونت آمار و اطلاعات)، سالنامه آماری قوه قضائیه، سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ (جلد ۱)، ۱۳۹۷، ۱۳۹۸، ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰.
 ۱۵. گزارش عملکرد واحدهای قضایی، مرکز آمار و اطلاعات قوه قضائیه، معاونت آمار و اطلاعات، اسفندماه ۱۴۰۰.
 ۱۶. مرکز آمار ایران. «گزارش شاخص قیمت مصرف‌کننده به تفکیک استان، خردادماه ۱۴۰۲»، تیرماه ۱۴۰۲.
17. Cochran, W. G. (2007). Sampling Techniques. John Wiley & Sons.
 18. Sarmah, H. K., & Hazarika, B. B. (2012). Importance of the Size of Sample and Its Determination in the Context of Data Related to the Schools of Greater Guwahati. Bull. Gauhati Univ. Math. Assoc, 12.
 19. Sarmah, H. K., Hazarika, B. B., & Choudhury, G. (2013). An Investigation on Effect of Bias on Determination of Sample Size on the Basis of Data Related to the Students of Schools of Guwahati. International Journal of Applied Mathematics and Statistical Sciences, 2(1).
 20. Kotrlik, J. W. K. J. W. & Higgins, C. C. H. C. C. (2001). Organizational Research: Determining Appropriate Sample Size in Survey Research Appropriate Sample Size in Survey Research. Information Technology, Learning, and Performance Journal, 19(1), 43.

گزیده سیاستی

شاخص کل امنیت سرمایه‌گذاری در ایران در تابستان ۱۴۰۲ کفیت ۵/۶۶ از ۱۰ (بدترین حالت) سنجیده شده است. مقدار عددی این شاخص در مطالعه فصل قبل (بهار ۱۴۰۲)، ۵/۷۳ بوده که نشان می‌دهد امنیت سرمایه‌گذاری در تابستان ۱۴۰۲ نسبت به فصل قبل از آن (با توجه به ارزیابی فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده) در ادامه روند گذشته مناسب‌تر شده است. گفتنی است وضعیت شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در این فصل، از ابتدای شروع سنجش این شاخص در مناسب‌ترین حالت قرار گرفته است.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir